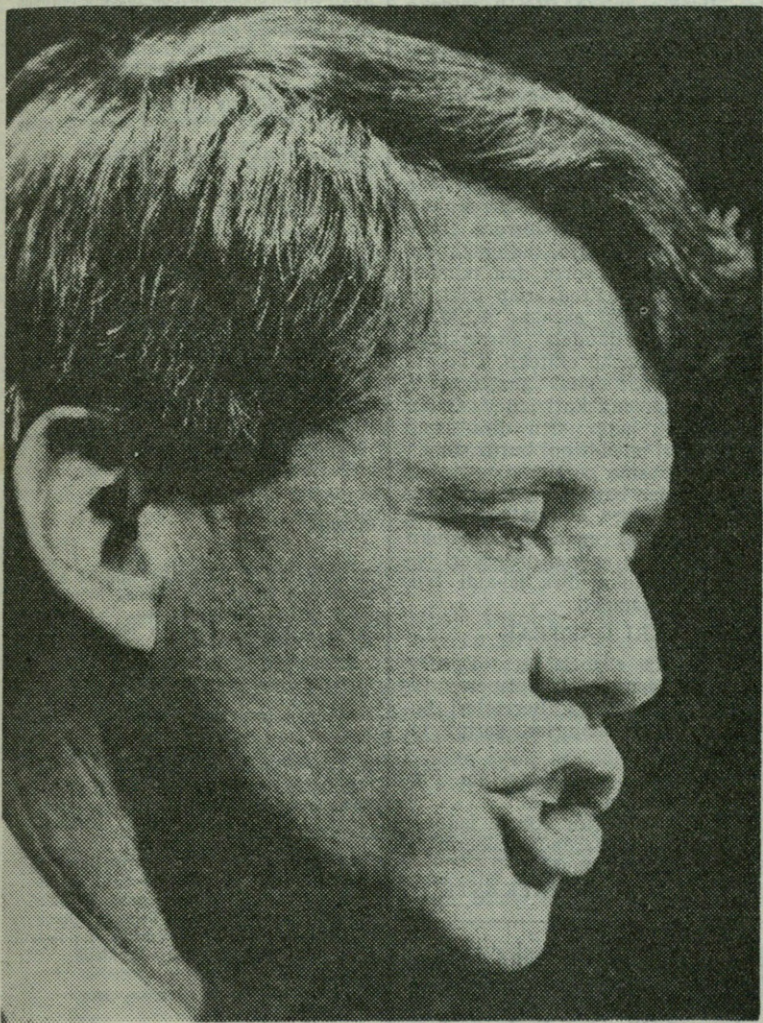

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 4 PEZETA

U.S.A.'n elezioak

KENNEDY-JOHNSON arteko burruka asi da

Johnson'ek erriari gastu gutxiko jokaera eskatzen diota bere Vietnam'go politikaren etsaiak oillotzat eta usteltzat jotzen ditu.

Bob Kennedy'k bere aldetik, bonba-botatzea eten eta guda artan Ipar-amerikarren laguntza gutxitzea nai du. «Zuen laguntza eskeintzen ba-didazue, esan du, zuen alde jakutuko det eta Amerika berria jasoko degu. «Onela itzegin zien ikasleei.

Robert Kennedy'ren eraso bizia eta Johnson'i jo dion erronkak bere aldera ekarriko dizkio Johnson'en kontrako alderdi osoa, baita demokraten arteko etsaiak ere. Mc. Carthy ere, azkenetako talde onekin batu-bearrean arkituko da.

Robert Francis Kennedy, izan ere, burruka ontan sartzen ba-da, Lyndon B. Johnson'en etsaierik gogorrenetakoa izango da, munduko naziorik indartsuenaren agintaritzarako leiaketa ontan.

Bob'en erabakia abenduan Washington'en Pennsylvania Avenue'n zear artu zuan erabakia baiño eragikorragoa. An zuan ego-aldera Etxe Zuria. Ipar Ameriketako kontuak lendik aztertu dituanari, bi gertauste sortuko zaizkio bere buruan. Alde batetik Bob ez dutela atzean utziko, ez demokraten biltzarrean, ez eta lendakari-auteskundetan ere Azaroan. Edo-ta oraingoan gauzak oker etortzen ba-zaizkio ere, urrengoan 1972'garren urtean, Robert Kennedy'k 47 urte beteko dituan, oraingo burruka onek ederki jarriko duala orduko auteskundetan Estatu Batuetako lenengo Agintari-Aulkia irabazteko.

Bob'ek ederki baiño ederkiago ezagutzen du Lyndon B. Johnson. Lyndon len ere John Fitzgerald Kennedy'k menderatu zuan 1960'garren urteko demokraten biltzarrean. An zan Eleanor Roosevelt, Franklin Delano Roosevelt'en alarguna, Stevenson'en alde joka zuana, ta bere lendakari gaiaren atzerapenak, malakoak atera omen-zizkion emakumeari. Aldi artan, onoko au Londres'en nintzan, Gorsvenor enparantzan, Estatu Batuen enbajada aurrean. Gertaera ura liberal zaarrentzako ustegaltze aundia izan zitzaion. Ta Bob izan zan orduan, —gaurko jokaera onen besteraka jakatuaz—, bere anai John'i Johnson bere laguntzat eta lendakari-ordetzat artzeko gogoa buruan sartu ziona. John'entzat ego-aldea ezpaizegoen oso eldua, ta Johnson ego-aldean esku aundia zeukana bai-zan sasoi aretan. Dallas'ko John Kennedy'ren ilketak eraman zuan lendakari-tzara Johnson.

Galdekizun jakingarriak

NOR OTE GEROKO BURUZAGI ESPAÑA'N?

Diputadoren artean artutako iritziak gai ontaz

“SP” aldizkariak galdekizun bizia egin du Kortetako Diputaduen artean, auen iritziak jasotzeko. Galderak, gaurko aldean ditugun erabaki bearren inguru egifiak izan ziran. Erantzunak urri etorri zaizkio. Larogei ta amalau diputaduk bakarrik erantzun bai-diote, ta diputaduk 546 baitira. “SP”ren gal-

dekizuna etzitzaien ministroei bai'du.

94 diputado galdetuetatik, 70 diputaduk bakarrik erantzun diote lenbiziko galderari: Aukera-bar ori iritziko ba-litz, zer zenduke naiago: ERREGE ala ERREJENTE? ta orantzuna onela etorri zan; 24 diputaduk Errege naiago izan dute, ta berrogei ta seik, Errejentea naiago.

ESPAÑIKO BURUZAGITZA

Bigarren galdera, au zan: Estaduko Buruzagi nor jarriko zenduke zure gogoz? Emeretzi diputaduk bakarrik eman dute buruzagi orren izena. Ta onela izan dira erantzunak: Juan Carlos Borbon'goa, iruk; Xabier Borbon-Parma'koa, iruk; Jos Antonio Giron, iruk; Luis Carrero Blanco, bik; Pedro Nieto Antunez, bik; Juan Borbon'goa, batek; Alfonso Borbon Dampierre, batek; Fernando Maria Castiella, batek; Raimundo Fernandez Cuesta, batek; Marcelo Gonzalez, Artxapezpikua, batek eta Agustin Muñoz Grandes, batek.

Gobernuko Lendakari nor jarriko luken galderari, 35 erantzunen artean zortzik Jose Antonio Giron jarri dute kargu or-tarako; zazpik Carrero, bostek Sol's, lauk Eraga; ta Areiltza, Castiella, Cabello de Alba, Her-rero Tejedor eta ministro izan-

dako Larraz, Navarro Rubio ta Blas Perez'ek boto bana izan dute.

BESTE GALDERA ARDURATSUAK

Langille-oporrik utziko al-lu-ken galderari: 61'k, baietz eta 27'k, ezetz erantzun dute. Nekazaritzaren auzia nola konponduko zenduke? galderari, zortzik teknika-bidez erantzun dute. Ta 82'k jabetasunaren ideia gizarte alde aldatuaz egingo omen-luteke.

Españia'k Merkatu Batuan sartu bear al-luke? galderari, 77'kba ietz eta 12'k ezetz. Estadu ta Elizaren arteko etena ontzat emango a'-zenduke, galderari: 83'k baietz eta seik, ezetz. Unibersidade askatuaren aldekoa al-zera? galderari, 45'k baietz eta 46'k, ezetz.

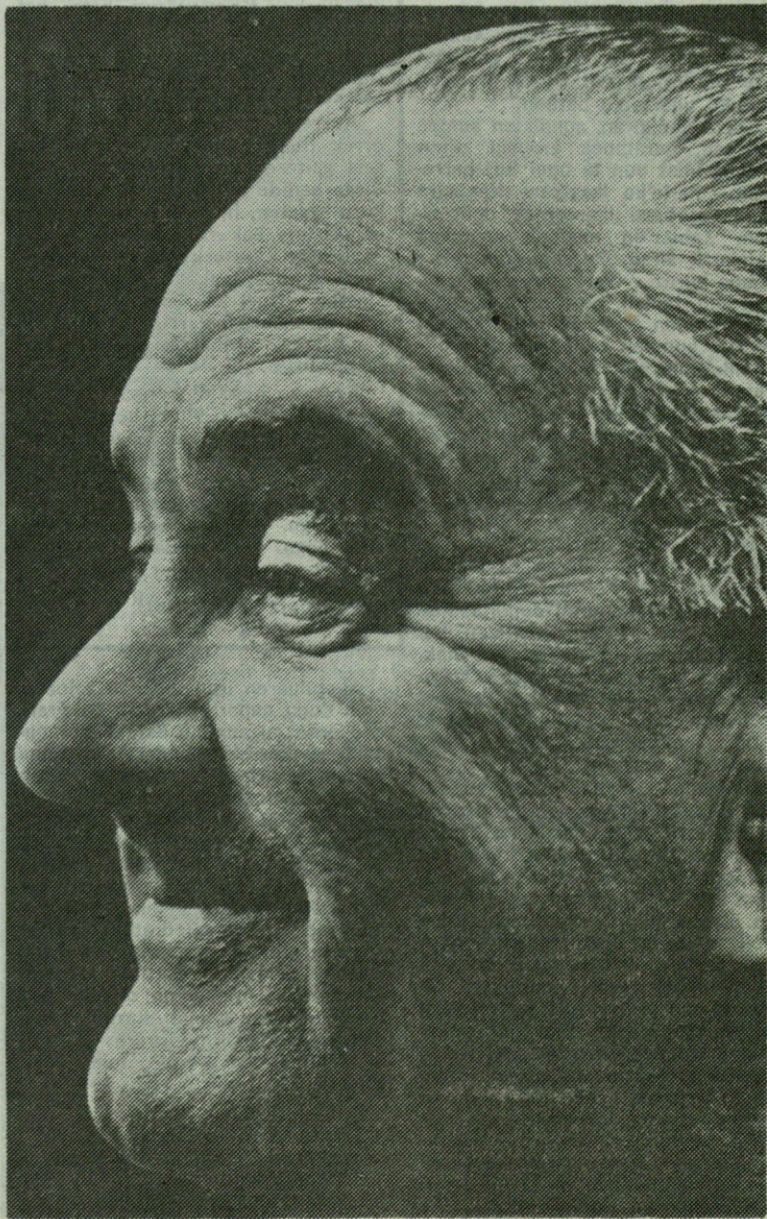
Sindikatatuko lendakariak aukeratzekoak izan bear al-luteke? galderari, 86'k, baietz eta lauk, ezetz. Komunista-Gobernuekin ar-emanen jarriko al-zenduke? galderari, 83'k, baietz, eta zazpik, ezetz. Diputadu-auteskundetarako agertu bear a'-dute artarako gai diranak? galderari, norberaren izenarekin bakarrik agertzeko aldekoak 42 izan dira. Auteskunde-taldean iritzi-etara jarriak bezela agertzeko aldekoak, 44.

GAURKO EPAIAK

Bizkai'ko Lan-Auzitegiak ontzat eman du Babcock & Wilcox'ko langille zan Dagoberto Simal Barreiro, lanetik bialtzea. Langille au ezta lanera agertu joan dan Azaroko 8'tik ezker. Giltzapetua izan baitzan orduan agintarien aginduz, langille-batzordeetan nastu zalata, salatua izan zalako.

Auzitegiak lanera ez etortze ori, borondatez-kotzat jo du. Preso ego-tea etzan, noski, borondatezkoa; baiña kartzelara eraman zuten langille-arteko jokaerak borondaztekoak omen-ziran.

(Europa-Press).

Zarautz'ko txapeldunak

«BASARRI», Maiz eta Oleskariak-taldeari gorasarrera

Zarautz'ek ez ditu bere izen-ona goralduta semeak aaztutzen. Eta, ala bearrez, oraindik-orain Basarri, Maiz eta Oleskariak abes-taldeari bere biziko omenaldia eskeini die, bakoitzak bere mallan txapeldun irten zira-ia. "Basarri" azkeneko bertsolari-txapelketa nagusia, Maiz munduko korrikalarien artean lenen-lenena atera zalako, eta Gazteiz'ko abes-txapelketa Zarautz'ko Oleskariak lenengo saria eraman zutelako. Emen dauzkagu: Basarri, beti bezela kantari; Maiz bere ondoan apalki, andregai alboa duala ta mai-aurrez-alde Oleskari taldean bakarka garboski jarduten zaigun "Paxo" jatorra. (Gar'en argazkia).

NAPARROA

BAZTANDARRAK XABIER'EN

¡Xabier! Izen aundi. Izen ospetsu. Izen saindu... Xabier aipatzen degu, etxekotar batez mintzo gera. Biotzez poztan ta alaitzen gera. ¡O, Xabier, baztandar! O, Xabier, naparri! O, Xabier, euskaldun! O, Xabier, Saindu!

Euskal lurretan jaio zitekean gizon ospetsuena, Xabier'tar Frantzisko degu. Benetako gizon jakintsu ta saindu. Izen ta ots aundiko «Juan de Jaso ta Maria Azpilkueta» guraso aberatsen semea. Juan de Jaso, Frantzisko'ren aita, Naparroko erregearen kontsejulari zan; ama berriz, Baztan'go Azpilkueta arrikoa. ¡Zorionekoak, Azpilkuetarrak!

Milla bost eun ta seigarren urtean jaioko zan Frantzisko, Xabier'ko gazteluan. Berrogei ta amabost urte gerora, il zan Goa'n, Sanzian izeneko ugartetxo batean.

Gazte denboran, aundikien semea bai zan, guratsoek erabaki zuten —milla bost eun ta ogei bostgarrenean— Paris'ko Ikastetxe Nagusia eramatea bere ikastaroak egin zitzen. Xabier'en asmoak «aundia» izatekoak ziran. Zezaten diruz eta geiago buruz... Ikasketan asko saiatzen zan, bañan, bere arimako gauzetan etzuen ajola aundirik jartzen. Arrixku aundien tartean bizi zan.

Milla bost eun ta ogei ta bederatzigarren urtean, Ikastetxe berera joan zan Loiola'ko Iñazio. Biak adixkide egin gizan. Egun batez, Iñaziok, Xabier aundikerian ta arroxamar pentsatzen zuela oarturik, esan zion: «Xabier, zertarako dezu munduan aberatsa izatea... jakintsua izatea... mundu guziaren jabe izatea, zure arima galtzen ba-dezu?». Lenengoz, Xabier'ek irri egiten zion itz auetaz. Munduaren aunditasunetan besterik etzuen pentsatzen. Bañan, Loiola'ko Iñazio'ren itz aiek, egunean baño egunean zortzazago sartzen zitzaizkion biotzean. Eta, bere baitan zion: «Ba-ote da mundu ontako aunditasuna jaraitzea baño gauz aundiagorik?».

Burutapen aundiak sortu zitzaizkion eta «arrokeriak» alde batera utzirik, artu zuen apaizgo'ko bizitza (Jesus'en Lagundikoa) eta joan zan Indietara mihiolari. Millaka ta milloika kristautu ondoren lurralde aietan, Xabier'ek ezagutu zuen eriotza urbil zeukala. Sukar gaizto batek indar-galduta utzi zuen. Biotza bakarrik zeukan bero ta maitekor. Milla bost eun ta berrogei ta amabostgarren abenduaren biant itzik gelditu zan. An zegoen eriotza. Urrengo goizeko argi-pitzueran zerura egatu zan. Xabier'ek kristaututako mutil gazte Antonio izenekoak, bakarrik omen zegoen bere ondoan, txinatarra jatorriz. «Aita gurea zeruetan zaudena...» euskeraz errezatuz omen ziran Xabier'en azken otoitzak.

IGELDO

MISIO ASTEA DALA-TA

Garizuma aldi hontan, urtero bezela, gañean degu misio astea. Jorailaren lenengo astean izango da, batetik zazpita bitartean.

Lasarte'en apaiz dagoen Azpitarte jaunak, izlari trebeak, zuzenduko dizkigu aste hortako hitzaldiak.

Gure kristau bizitzako usario bat geiago bezela ez dezagun aste hau hartu. Kristautasun berri baten billa gabitz. Gure bizitzari sentidua emango dion kristautasun bizi-bizi bat nai degu. Eguneroko bizitzan, lantoki, soro eta ikulluetan txertatutako kristautasun bat. Hitz batean gizatasun osoari erantzuten dion kristautasuna.

Aste berezia aurrean datorkigun hau gure kristautasuna nolakoak dan aztertze. Kristautasun berri bat bizitzan asteko. Famili, lantoki eta herriko arazoetan konprometituko digun kristautasun bero bat bizitzan asteko.

Aurretik kezkatu gaitzen aste orrek duan garrantzia ikusirik eta saia gaitzen gure aldamenen bizi diran sende eta lagun guztiak kezkatu arazten, hori ez bai-ta apaizen eginkizuna bakarrik denona baizik. Herriko gazteak, batez ere zer ikusi aundia daukagu aurtengo misioetan. Guetako batzuek lanean hari dira buru belarri, aste hori organizatzen, probetxu geiena ateratzearren.

Egunero hitzaldi berezi bat izango da inolarreko 9'tan, herriko gazte guztiontzat. Denok parte hartu behar degu hitzaldi hoietan. Gure arazo inportantenak argitu eta soluzio bide batean jartzen saiatu behar degu. Kultura beharra nabaitzen degu, oportunitate hau aprobetxatzen saiatu behar gera.

IGELDO'TAR BATEK

Abenduaren irugarrenean celebratzen dugu naparroko Xabier'tar Frantziskoren jai aundia. Bañan, beragana «eskerrezko bederatzi-urrena» egiten da urtero martxoaren lau'tik amabi'ra. Aurtan, Baztandarren txanda, illabetearen amabian izan da. Autobus talde ederrak atera ziran Baztandik Xabier'era. Egun orretan, ikusgarritzko elizkizun berezi bat izan zuten Baztandarrek: euskerazko meza kontzelebratua, amabi apaiz-erretor baztandar, Larrañaga Gotzaia (obispoa) buru zutela «elkar-meza». Arizkun'go erretor dan On Jose Plaza jaunak, Baztango Artziprestea danak, euskerazko itzaldi bikain baten bidez goralduta zuen Xabier.

Gora dezagun guztiok Frantzisko Xabier Deuna, Jaungoikoarentzat milla erri irabazi zuena...

GORTARI UGARTE'tar YON

GIPUZKOA

ZARAUTZ ZUMARRAGA

BASERRI - MAIZ - OLESKARIK

Irakurle, Epailak 18'an eta 19'an Zarautz'ko erriak beren «txapel-duneri» eskeini zien omenaldiko ekinaldietan izateko era izan bazenduan, barkatuko didazu ikusi zenituan aintateko aunditasunez azaltzen ezbadituz, ez baida errexerriaren erantzun bikain ta sutu ura idatz lerro batzuetara aldatzea. Bertara bildu ez bazin, kontuan eduki zer esan dietan bildu ziranerri.

Astelen gaueko jai-aldian, pelotalekua gañezka, onk, garbi agertzen zuan erriaren gozokoak zira'a Kirol Bazkunak Udaletxearen babesean eraturako omenaldi auek.

Jai-aldia irikitze «Karnaba» Errenteriko zortzikote txapelduna, beren saioa zer malletakoa zan, entzuleen txaloak garbi azaldu zituten.

Zarautz'ko gaztetxoak ondoren, orkestra NAYA laguntzale zutela, Ilarramendi'tar Angel, Urbietanaikiak eta Azpitarte'tar Margarita abeslari. Laister josiko duten diskoaren agerketa laben bat eskeini zuten. Aundiak txapeldunak badira, gaztetxo auek, zer ote ditugu?

Jai-aldiko bigarren zatia, omen-duneri eskeini izan zan; Basarri'ri eskeinitako saioa, egoki bete zuan Lasarte bertsolariak.

Maiz korrikalaria ta «Oleskariak» abes-taldeari zegokiona, Basarri'ri osatu zuan bere izketaldi zuzia itz-lautz zuzenduaz. Bere eginkizuna bikain beteaz, bere bertsolari larri ala zenbaterañoak zan, «arbi azaldu zuan.

Ondoran, «Oleskariak» aztutzen zall izango zaigun saio batean.

Bukatze, Altuna'tar Simon'en (alkatea) oroigarriak eskuetaratut zizkien omen-duneri.

Jai-aldi barruan, erriak txalotze. ko era izan zituan, Salaberria'tar Sabin ta Eskudero'tar Patxi, eresgile ospetsuak.

Jose Donearen egunez, Meza-Nagusian, apaiz-buru jaunak gaiari zegokion itzaldia omen-duneri zuzenduaz, Euskerazko Meza abes-tuak ez aldute tokirik gure Eleiz-Nagusian?

Eguardian, korrika saioak ondartzan, eun gaztetxotik gora Maiz onordekoak izateko asmoarekin.

Omenaldiko azken ekitaldia Euzkara'tar Irurendik gora bazkaltarrak. Nolako bazkal-ondoa? Zer itz erabiliko ote ditut bera azaltzeko, zoragarria? bikaña? ala? goxoa? Guziak bildu ta ala ere

O.A.R.GUI. TALDEA LANGILLE

Epailak 8. Gaur arratseko 8, tan OARGUI; taldeko zuzendarien deira, Erriko-Etxean, batu dira batzarreran, Tanborrada osatzen duen taldea. Itzegin du, OARGUI, taldeko lendakari Jaunak.

Agertu du bere barru alaitasuna, ikustean ain ondo erantzun dutela bere deiari, ta urren agertu die entzule guztiei, aurrera jarraitzeko asmorik daukaten, Tanborrada agertuaz. Ao, batez, Bai, aundi erantzun diote. Adierazi du zer neke ta ze ibillera egin dan aurreko urtetan erakus gai au aurrera ateratzeko, argi ta garbi adierazi du, nundik eta nola sortu dan txindia, eta bere mintzoa'ren arian iriki du altxor kutxatilla, esanaz; 4.520,65, Lauerrealeko daudela aurreratutak urte ontan lanean ekiteko. Une ontan danok bat eginik guztiz txalotua izan da lendakari jauna. Ondoren eta ao batez artu dira asmo sendo ugari jai-aldi oni buruz. Emen artu diran asmo guztien artean, bat izan da geien bat gure barrua ikutu duena, au da; Abuztu'ko Andra Mari, bigarren egunean, ospatuko da, ezkonduen eguna, ordezkari batzuek izentatuko dira jai-aldi txukun bat gertatzeko.

BERTSOLARI GAZTEAK

Adierazita zegoen letz, Epaila'ren, 16.º, arratsean, Geleperra Elkartean, ospatu da, Bertsolari Berrien leiaketa, alaitasun garbiz inguratua.

Lendabiziko saria jaso du, Florentino Goiburua jaunak.

Bigarrena; Biktore Agirre jaunak. Bertsolari onenaren sari berezia; Pedro Eguren, jaunak.

ERREKASTE

uste det motx geldituko naizela. Galdetu, galdetu izan ziranerri.

Zorionak Basarri! Euskal-erriak badu oraindik zure bertsoen bearra. Aurrera!

Zorionak Maiz! Euskaldunak zure bidez kirol aldetik poz aldiak izan ditugu eta aurrera ere izango ditugun itxaropena badegu. Aurrera!

Zarautz! poztu zaitetz zure artean orrelako txapeldunak dituzu. lako, Euskal-erri osoarentzat izan zaitetzela jarraibide.

Olazola'tar Jose eresgile ospetsuak omen-duneri zuzentzen zuzen ezkutitzeko itz berelekin bukatu nai det: GORA BASERRI! GORA MAIZ! GORA OLESKARIK! GORA ZARAUTZ!

U.

Z. ARGIA'REN TXARTELA

ASTE ONTAKO ILLAK

GIPUZKOA

DONOSTIA.—Fermina Laskibar Landabe-rea, Josefina Sanz Sola, Inozentio Andonegi Baltzola, Fernando Korrara Trebol, Alfonso Juanmartiñena Juanmartiñena, Migel Torres Porras, Bistatzen San Bizente Burdeus Biktoria Fodel Otaño, Gregorio Barbero Vegas, Basilisa Oses Perez, Tomas Calonge Urrestarazu, Franzisko Aranburu Zabala, apaiza, Kandelas Ruiz Santamaria.

IRUN.—Josefa Martiarena Isasa.

BEASAIN.—Maria Izagirre Goitia.

PASAI ANTZO.—Mercedes Merkader Mantolera.

ZUMARRAGA.—Felipa Aranguren Artsuaga.

EIBAR.—Dolores Mallagarai Hormaetxe, Jose Baskaran Larreategi.

ALKIZA.—Benigna Saraegi Aramburu.

ERRENDERI.—Salustiana Jausoro Gartzia'rena Etxabe.

URRESTILLA.—Josefa Ramona Lesaka Oria.

IBARRA.—Saturnina Sorrondegil Galatas.

LASARTE.—Nikasio Iruretagoiena Usabia-ga.

AZPEITIA.—Anbroisia Odriozola Loinaz'ena.

ELGETA.—Martin Telleria Arizmendi.

BERGARA.—Ramona Unanue Muguruza.

SORALUZE.—Pedro Maria Iriondo Arriola.

AMASA.—Juan Karlos Herrero Beladarrain.

DEBA.—Felix Agirre Eortza.

OIARTZUN.—Julian Muxika Labandibar.

BIZKAI

BILBO.—Juliana Gomez Crespo, Licencia-do Poza, 54-3.º, Klemente Miguel Martin, Fontetxe y Salazar, 2-1.º dcha., Kandido Zubiaur Arregi, Campa Tranco, 19-1.º, Tomas Arana Luzuriaga, Balentina Isasigana Euba, Manuel Amigo Valcarcel.

DESIERTO-ERANDIO.—Pedro Agirre Solan-deta, Gregorio Aranburu Mendia.

SESTAO.—Antonia Corrales Artze.

BERRIZ-OLAKUETA.—Ignazio Arginaño Arana.

SAN JULIAN MUSKES'KOA.—Pantaleon Garai Villanueva.

BARAKALDO.—Maximo Allende Francos, Biktoria Esnaola Esnaola.

SANTURTZE.—Gaspar Lozano Valtueña.

DEUSTO-BILBO.—Luis Bilbao Goitia.

OROZKO.—Baltino Etxe arria Basterra.

GIZABURUAGA.—Gregoria Paza Goitia.

DERIO-BILBO.—Martin Guzman Zubiaur.

PORTUGALETE.—Felisa Sagredo Otxoa.

SOPELANA.—Jesus Basterrria Beldarrain.

ALGORTA.—Maria Olarra Urkiaga.

LAPURDI

AZKAINE.—Kandelarie Etchezaharreta.

DONIBANE LOHITZUNE.—Branket anderea. Lerenbours anderea.

BENAPARROA

UREPELE.—Maria Alfaro, Kochinarral-nekoa, Marie Arranbide Etchotokoa.

ZUBEROA

ATHARRATZE.—Xaxi Obiagu, Graxuxa Bidart, Pierre Etxeverry.

ALTZA.—Batixta Atelez, (Iriarte-goity).

NAPARROA

IRUNA.—Juan Martin Gerendian, Leona Ezkurra Salaberri, Anizeto Biurun Setuain, Joakin Gonzalez Gonzalez, Migel Irurtzun Zandueta, Martina Mutuberria Iribarren, Jose Aldabe Mainz, Benito Langa Iriarte, Pilar Leza Gofii, Franzisko Ziritza Gofii, Jesusa Arostegi Olague, Zipriana Apeztexea Barberena, Emiliano Setuain Yoldi, Jesus Malumbres Aguilarr, Agripina Gorrindo Us-tarroz.

BERRIOLANO.—Felix Ilundain Kasi.

ZANGOTZA.—Bizente Oraien Zuntzarren, Rosa Lozano Zugasti.

ELIZONDO.—Miguel Larregi Iriarte.

ESLABA.—Felix Alaman Sola.

TABAR.—Gregoria Mendiorotz Martinez.

ABAUREA-GOIKOA.—Arrese Uriarte.

ARLEGI.—Epifanio Zugasti San Martin.

FUNES.—Albaro Teres Martinez.

KORELLA.—Epifanio Villanueva Matxinan-diana.

MONREAL.—Juliana Martinez Zamora.

EZKIROTZ.—Miguel Etxarri Santesteban.

ANORBE.—Justa Gofii Iruze.

ONGOZ.—Damasa Santxa Aietxu.

LERIN.—Felisa Txokarro Gartzia.

ETXAURI.—Aita Marino Jausaras Mariez-kurrena.

SARTAGUDA.—Franzisko Benito Oteiza.

Zeruko Argia

Zuzendaria:

ANTONIO ITURRIA
ASTIAZARAN

Naparroko-Kantauriko ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua

(Carlos III, 22. Pamplona)

DONOSTIA'n:

Oquendo, 22: Telf. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa 190 pta.
Atzerrian 265 »

Aidez artu nai bada, galdetu.

EGABERA

IRUN

ARRANTZA

Eta ez nola-naikua, ezta astoerena ere, gure ibai Bidasoa'kua baizik. Dagoneko, izokiarena asia dugu eta amulari bizkorretakua bear du izan eskuratzeko, izuti utsa baita. Aurtengo aundiina, zortzi kilo t'erdikua, Joxe Mari Ugartemendia, arrantzale jatorrak arpatua da. Eta kilo bakoitzak ZORTZIREUN ETA BERROGEI TA BOST laurleko egiten ditu. Beraz, orrelako askorekin, aberastu bearrean da.

TXERTUKETA

Iragarri digute eta ez luke ume batek bakarrik txertatu gabe egon bear! batez ere, napar-eri edo baztanga eta kukurutx-eztulakikua. Ez atzen-du gurasoak!

GURE ASTEA

Euskaldunen euskerazko itzaldi-astean gaude. Andre Mari'ko elizak egunean iru bider entzuten ditu Aita Zubiaga'ren itzaldi sutu eta sakonak. Arratseko zazpi t'erdietakora joaten naiz ni eta eliza ederki egon oi da, oraindik tokia gelditzen da baño.

Aurtengo itzaldi-gayak batez ere «sinismena» dute jardungai, Aita Zubiaga'k esan zigunez, «Sinismenaren Urtea» deritzayo urte oni eta. Zazpi-zortzigarren urtea izango da noski Aita Zubiaga'k garizumaldiko itzaldiak egiten dizkigula eta beti berri egiten zaizkigu. Alaxe diote guztiak.

AMONATXO AGURGARRIA

Degu Irun'en Antonio Landaburu Aginaga Andrea. EUN-DA-BAT urte bete berria da. Antxe egon giñan egun ortan berarekin. Bixi-bixi eta batez ere oso buru argidun dago. Zorionak Andre Anttoni!

MUTILLIK AUNDIENA

Aurtengo gudaritza edo soldaduzkarako agertu dan gazteetan aundie-na irundarra, Joxe Erramon Larrañaga degu. Tantai sendoena bezin zuti eta trinko, alajañetan. Beajondaizula.

URTEURRENA

Aiñ maite genduan Joxe Antonio Lekuona'ren ill-urtebetetzeko elizkizunean giñan. Eliz beteak ongi agertu zuan guziok diogun maitetasuna. G. B. Bere gurasoei gure samiañ-agurra berritzen diegu. Biotz osoz berritu ere.

Erriak ba-du informa- tua izateko eskubidea

Oraindik-orain Madril'en prokuradoreak onartu zuten «Sekretu-Ofizialak» dalako lege berriari jarri zitzaizkion eragospenik aundienetakoa auxa izan zan: giza-eskubidearen aurka zijoala, alegia. Erriak informatua izateko eskubide osoa baitu, erri osoari dagozkion gauzetan beintzat. Eta lege orrek eskubide au baztarreratu-edo nai zuan, eskubide orri ateak itxi...

Prensako legeak —orain bi urte emandako lege berriak— doi-doi aitortzen eta onesten du erriaren eskubide ori. Ikus dezagun zazpigarren artikuluan diona: Gubernua ta menpeko bazkondeak beartuak daude beren egite ta asmoen berri ematera erriak irakurriko dituan aldizkariari. Ta zer esanik ez gai ontaz ONU'ko Giza-Eskubideen agiriak aitortzen duana. Garbi asko azaltzen da emen eskubide orren baietza.

Bestaldetik, Elizak ere naiko itzezin du ontaz, batez ere Batikano'ko bigarren Batzar-nagusian. Ta baita komisio berezi bat sortu ere Batzar orrek erabakitakoak aurrera eramateko. Ortakoxe sortua baita erderaz «Comisión Pontificia de Medios de Comunicación Social» esaten zaiona. Ta batzorde ontako buru egiten duan O'Connor gotzaiak New York'eko «Long Island Catholic» aldizkariari aitortu dionez, Aita Santua gai ontaz enziklika bat gertutzen ari omen da.

Au ola dalarik, begira dezaiegun gaur-egun TVE'k egunero iru-lau aldiz ematen dituan informazio-saioeri. Ezpaidute, gure ustean, erriak informatua izateko duan eskubidea betetzen, eta are gutxiago, asetzen.

Telebisioa da, ezipairik gabe, informazio-egarria asetzeko tresnarik egokiena gaurko egunotan. Azkeneko estadistikak ontzat artzen ba-ditugu, amabi milloi dira Espaini'n telebisioa ikusten dutenak. Eta amabi milloi oitatiek, eunetik irurogei ta amazapi (76 %), geientsuenak esate baterako, lenengo mallako ikastaldian bakarrik ibilitakoak omen dira; aldizkari bereziak irakurtzen ez dituztenak, beraz. Eta asko ta asko egunerokoak ere ikusten ez dituztenak. Gelen-geienez periodikoen letra lodi ta argazkiak bakar-bakarrik...

Onak auxe adierazten digu: telebisioa dala espainiar geienentzat informazio-bide bakarra.

Eta jakina: informazioa ez da futbola bakarrik... Ori bear genduke! Ezta Viet-Nam'eko ixkanbilen berri ematea bakarrik ere. Erriak bertako gauzak jakin-gura ditu batez ere, nazio-barruan gertatutakoan berri ta arrazoi. Ta len esan degunez, erriak informatua izateko eskubide berezia du.

Orain gure galderak. Zergatik ez ditu TVE'k beste eguneroko ta aldizkariak ematen dituzten berri asko ta asko ematen? Esate baterako: zergatik ezta aitatzten Espaini'n ogeitaka gotzai palta dirala eta zergatik palta diran esan? Aldizkari batzuk itzezin dute gai ontaz: ogei baño geiago eliz-barrutietan gotzairik gabe daudela, alegia.

Zergatik garbi aitortu ez, beste eguneroko ta aldizkari esaten duten bezela, zenbat langille-geldi dauden... Madril'ko RENFE'ko langilleak Sindikatuen askatasunetaz esandako itzak, zergatik ez ditu TVE'ek aintzakotzat artu, Bartzelona'ko «La Vanguardia»-k artu zituan bezela? Ta orrela, beste gauza asko...

Aurten betetzen dira ONU'ko Giza-Eskubideen Agiria azaldu zaneko ogei urteak. Len esan degunez Giza-Eskubide oen artean, auxa da gaur guk so betez aitortu nai genukena: erriak ba-du informatua izateko eskubide berezia.

KEZKAK

Zer dira apaizak, erriarentzat?

Askok esatera, "ondo bizi diran batzuk".

Ez da oraingoxe ateraldia: "Apaizaren lapikoa, txikia baña goxoa". Eta ba-da beste esaera bat ere; agian, lengoa baño ezagunagoa: "Ondo bizitzeko, arakiñarekin gosaldia, apaizarekin bazkaldia, mandazairekin apaldu". Alegia, urakiñak gibel "prexkoa" oi duala gosari; apaizak, berriz, bazkari ona; mandazaiak egunaren bukaeraren egin oi omen du bere jatordurik gozoena.

Biziera erreza ikusi diete, nunbait, euskaldunak apaizai. Nekazai. Nekazari-lan gogorrik gabeko bizitza eroso.

Zenbat aldiz gertatzen dan! Arazoren bat argitu ezinik etxe batetik bestera bidean ikusi... gaixoeren bati ikustaldia egiten gabiltzala... onenean Elizakoakin goazela... Baña apaiza ikusten duanak, galdera jakina: "pasian gabiltzala, e, jauna?".

Gaurko lantegietako askok diotenez, beste zerbait gogorragoa da apaiza: "Besteren bizkarretik bizi dan alper bat".

Zergatik ote? Ordu jakinik sartzen ez degulako lanen? Nekazaritzan, arrantzan, arotzean, burni-lanean eta abar, ikusten ez gaituztelako? Esku-lanean ikusten ez gaituztelako?

Zergatik esaera ori? Esku-artetik zerbait etekin ateratzen ikusten ez gaituztelako?

Errezil'go sekretario jaunari ikasi niona datorkit burua: "Emakume-lana, apaiz-lana eta sekretario-lana, ikusten ez diran lanak".

Besterenetik bizi geraldako esaera ain zabaldu ori, zertatik sortu ote da? Izkutuko lana dalako? Ezagutzen ez dutelako? Neurtzen ez dakitelako?

Ala... lanik egiten ez degulako?

Zer dira apaizak?

Beste zenbaiten esana: "Apaizak? Engañatzalle batzuk. Eziñean, bear-gorrian daudenai... besteren menpean gogor zapalduta daudenai... gizo-eskubideak ostu dizkietenai... gora begiratzeko esaten dietenak; geroko itxaropena, geroko zoriona goiko zeruan eskeintzen dietenak. Jendeak beren egoera larrian lotarazten dituztenak, geroeneko pozean".

Nork uka dezake, asko dirala onelatsuko zerbait diotenak? Eta nork ukatuko, biderik eman izan degula aldiz, uste ori zabaldu dedin?

Zer dira apaizak?

"Nastalle batzuk besterik ez dira apaizak" —esaten dute urrengoak— "pakean dagon jendea aztoratzen dutenak... Egon-eziña pizten dutenak, nasketa sortzen eta guda-billa dabilzanak".

Zer dira apaizak? Erriaren serbitzari? Beren eliztarren morroi?

Eliztarrai, beren buruen jaun izaten, beren eskubideen jabe izaten laguntzen dietenak?

Gizakiak osoagotu eta orrela beteagoan Jaungoikoa-gana jasotzen dituztenak? Goi-Goikoaren aitor egiten dutenak?

Zer dira apaizak?

Zer dira apaizak gure erriarentzat?

GAZTAÑAGA'K

ZER IKASI

Joan daneko ZERUKO ARGIA batian atentziyua eman ziran Gaztañaga-k idatzitako artikulok batek. Kezkak. Zertarako ikasi?, zioten bere bi tituloak. Ondo baño obeto zegoan. Guraizakin boztu, eta bere txanda etorriko zitzaioala pentsatuaz, gorde egin nuan nere esku-karpetan.

Fulamentu aundiko kezkak Gaztañaga-renak. Gai ori bera dala-ta, edo antzekoren bat, inik ez al-det beñiere eskribitu? Alegia, Euskalerriko ayuntamiento sekretario euskaldunak iya bukatu dirala, eta dauzkagun sekretario guztiyak, edo geienak beintzat, kanpotik etortzen zaizkigula adieraziaz. Ez det aztertzen asi nai, denporarik ez det-eta, baño orrelako zerbait idatzia ote daukadan iya seguru nago.

Gaztañaga-k ere, bere aldetik, zerbait antzekoa dio, gaiari beste alde sakon batetik jotzen diolarik. Idazle yaio orren lana irakurriaz, eta bere kezkak gai artuaz, neri beintzat komentario bat borobiltzeko gogo bizia sortu erazi dit.

Bi galdera egiten ditu batez ere Gaztañaga-k. Karrera ikasleen artian ¿ez ote dira gero ta gutxiago euskaldunak?, eta ¿gero ta geiago bestiak? Eta baita beste galdera au ere egiten zuan: Etorkiñen artekoak ugaritu diran neurrian ¿ugaritu ote dira ikasle euskaldunak?

Barren azterketa sakona sortu eraztekoa Gaztañaga-ren idazkia. Erdi-malla bat kontsegitu, eta "bertan goxo" eta erosokoriz etzan omen gera, gero ta ikas-gogo gutxiagorekin, zion gure idazleak.

Ezda txantxetako prolema Gaztañaga-k aurrean jartzen diguna. Nere ustez ere sakon pentsatu bearrekoa.

Baño ni nere maratilla jotzera nua berriz. ¿Zergatik ez dira sortzen erri sekretario euskaldunak? ¿Zergatik dute ain gutxi gure artean karrera ori esturiazteko zaletasuna?

¿Zergatik euskaldun maixu-maixtra orren gutxi?

¿Zergatik daude gure errietan orrenbeste puesto berezi kanpotarren eskuetan?

Lengo batian kontatzen zidaten. Aginte toki batera iritxi da baserritar edo langille euskaldun bat. Dana dala, berdin zaio. Erderaz tutik ere etzekian eta bearran-bearrez asi da euskeraz itzegiten. Baita bertan zegoan buruzagiak eraso, ziaro asarretuta, euskeraz itz egin ziolako. Ez ditut emen ipini nai erderaz esan zizkionak.

Amorro biziz jarri nintzan ixtori ori entzutian. Edozein euskalduneri berdin gertatuko zitzaion. Baño gero, onela nion nereki. ¿Zergatik uzten ditugu puesto oiek guziak kanpotarren eskuetan?

Gure arteko artu-eman guzietako geure jendea preparamen ez degun bitartean, galduak gera, arotz izango bai gera beti gure etxean. ¿Ez al-du onak pentsatserik merezi? Baduala garrantzia deritzait eta ez txikia. Teknika karreratako batez ere, zientoka ari dira preparamen gure mutillak, eta geure erriyaren laguntzaile izateko asmoarekin oso gutxi. Batere ez, obeto esateko.

¿Geure zabarkeriz kanpotarren mendean bear al degu beti? Ayuntamentuetan, kontzejalak eta alkatiak pasa egiten dira bere aginte-aldiya igarotzian. Baño sekretarioak, diruzai eta beste orrelakuak bertan gelditzen dira aiek pasatuagatik.

Beste orrenbeste esan leike maixu-maixtratraz. Maixu-maixtrak beti an daude. Umeak eta gazteak pasa ta pasa, ta aiek berriz, maixu-maixtrak, bere tokian beti, jenerazioak igarotzen dijoazten bitartean. ¿Ez aldu onak merezi pentsakizun sakon bat?

Jose de Arteche

MUNDUAN ZEAR

Gaur Suizaz mintzatzera goaz. Espainiak nazioko izkuntza (idioma nacional) bakarra, gaztelera, duan bezela, laterri txiki onak lau ditu: alemanera, prantzera, italera ta retiko edo romantxea.

Bere biztanleak ez dira bost milloera eltzen. Eundik irurogeitamabi (72 %) alemaneraz mintzatzen dira, 20 % prantzeraz, 6 % italera eta ogei millen bat romantxez. Ofizialki lenengo irurak erabiltzen dira. Romantxea latinetik detor.

Suiza ogeitabi errialde berei-jabek (autónomo) osatzen dute, erielde auek Errepublikak Alkartuan (República Federal) batuta daude, erderaz «cantón» izenez ezagutzen ditugunak. Errialde edo «cantoi» bakoitzak ba du bere Lege-Batzarra (Parlamento) lege berezi batzuek emateko. Maita ere Batzar-Eragille (Consejo Ejecutivo) bat beren egin-tza bereziak betetzeko.

Iru Unibersidade daude alemaneraz mintzatzen diranentzat eta lau prantzera erabiltzen dutenentzat.

Europa'ko laterri asko teleikuskin gayetan «Eurovisión» izeneko elkartearen sartuak daude ta 1954'gn zortzi laterrik osatzen zuten elkar-te ori. Suiza, nola ez, tartean arkitzen zan. Gaur egunean ogeitabat bazkide emezortzi laterritakoak daude. Suiza'k iru bazkide ditu. Len aitatuakoz gañera beste Teleikuskin bi sartuak ditu «Eurovisión» ean: Prantzeraz bata ta italera bestea.

Ez dago alde makala gure Euskalerritik Suiza'ra, bai ikasketa, lege ta egintza kontuetan. Eta alde ori urteetan neurtu ezker zenbat urte bearko litzateke gu gaur Suiza dagon mallara eltzeke? Zenbat urte barru ikusiko ditugu Euskal Unibersidadea ta Euskal Teleikuskiña?

J. L.

I.896

I.968

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure «PRESTAMEN SERBITZARITZA»-z (Servicio de Préstamos) balla zaitoz

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakimbidean jarri zaitzez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

NORK KUKURRUKU:!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR,ek

sukaldian

Sinistu eta jakin

Beti betiko burruka. Batetik, sinismen-sustraia gizonaren adimean barruño sartua dago. Beragatik, gizon-adimenak badu zer esana, zer galdetua, sinismen-buruz. Agustín Doneak zuzen zion: «Nik enuke sinistuko, sinistea eziña dala ulertuko banu. «Agustín'ek baño lareun urte lenago Paulo'k berriz: «Sinismena, arrazoiaren eskein-tza». Sinismenak eta jakintzak, bizi izateko, etxe bat, nai badezu, txabola bat dute, gizona. Baño, nolaz pakean bizi, biak desberdiñak diranez?

Desberdiñak dira, bai, baño ez etsaiak. Adimena eta sinismena pakean eta alkar-eramanen bizi nai badute, bide bat bakarrik. Sinismenak ezagutu eta ontzat eman dezala adimenaren nortasuna ta neurri gogorak, bere kezka eta uste-pixka. Adimenak ere, bere aldetik, jakin dezala, sinismenak bere lege bereziak, bere goi-argia (sinismenaren argia adimenarentzako illuna), ta Jainkoa, bere izkutuko bizitzan nolakoa dan, «ikutuz, ezperientzi bidez», jakiteko almena eta trebetasuna daukala.

Pakean bizi nai badute, alkarri begiruna.

Bi gauza, bai, dira; ez etsaiak, baño bai desberdiñak.

KRISIS TA BURRUKAREN ZUZTARRA

Fedean koloka dabilten gazte askorekin, Jaunari eskarrak, itz egin det, apaiz naizen ezker.

Sinismenaren berakadak eta eroi-aldiak iturri asko dituzte. Baño, batez ere, era batea edo bestea, ikasi-artean beintzat, krisis onen buruz, iturri bat argitu oi degu: alegia, sinismena jakinduriaren-maila jetsinaia.

Ta ori eziña izan. Sinismena, jakintza, gizon-jakintza, biurtu baliz, sinismen izatea galduko luke, bertan eta erabat.

Aztertu dezagun zerbait obeto zuztar ori.

Sinismenaren bidez, Jainkoak berak gizonaren adimenari argi berri bat, begi berri bat ezarri dio.

Baño, kontu aundia izan emen, irakurle. ¿Zertarako argi berri ori, «begi argi» ori? Jainkoa ezagutzeko? Bai eta ez. Jainkoa billatu eta, gutxi edo asko, ezagutu ere egin liteke, adimenaren argi argalaren bidez. Ori ola danez, zertarako sinismen-argia?

Jainkoa obeki ezagutzeko, noski, dio norbaitek. Berrirori, bai eta ez. Obeto baño, «beste erabatea» ezagutzeko, au da, ez munduko izakiaren bidez eta sorkariaren ispilluan, adimenak bezela, baizik Jainkoa ezagutzeko eta maitatzeko Bera, bere izkutuko Bizitzan, dan bezela.

Sinismenaren goi-jakinduri gozo eta arrigarria ortan badago, ¿Nolaz gizonaren adimen neurtu eta argalak iritxi mailla ortaraño? Ondo esan zuan esan zuanak: «Gizonaren egitekorik leenena, jakin, ez zer dakin, baizik zer ez dakin, zer ezin dezaken jakin».

LASA'TAR JOXE

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gañera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

FUNCOR, S.C.I.

BENETAKO BASERRITARRAK BEAR DITUTZEN MAKINAK:

BIRRIINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurreraldeun'k onenak, amengo nekazari-entzatz.

ADI TA OROI EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

Gazteen artean erlijio-giro bat sortzeko Ye-ye mezak Erroma'ko ikastetxe nagusi batean

Alde batean eta bestean gaurko musika onartu da meza bitartean jotzeko. Oraindik etzaio Elizaren on-iritzi erabakirik eman onelako saioei; baiña sail ontan zerbait aurreratzeke, or-emen onelako saiake-tak egiten asiak dira, gerorako zer bide artu ikusteko asmotan.

Ala jakin degu, ERROMA'n San Alejo Falconieri Teoloji-Ikastetxean gazte asko biltzen dirala kolore askotako jantzietan, naiz militar-soi-ñekotan eta txima luzez beren bu-ruak estalita dituztela. Gazte talde oiek oso benetan artzen dute meza orri beren kitarra ta organu elektri-ko laguntzea, italiano izkeran kan-tatuaz eta askok Jauna artuaz.

Soiñu-joilleak meza «Beat» bat jotzen dute ta orain arte musika txorotzat jo degun eres-mota ori, gogoz entzuten dute gazteok. One-la sortzen dute gizaldi gazte artean, alako erlijio-giro berria.

Ikastetxeko Aita Nagusiak ez-tu ontzat ematen musika oni ta meza oni, «beat» naiz «ye-ye» meza dei-tzea. Emen meza arrunta gaurko musikaz lagundua ematen degu ba-karrik. Onelako saiaketa bat egin diteke, dio, bakarti batean eta me-za-entzule berezi batzuekin.

ZABALKUNDERIK GABE

Burutapen ori Ikastetxeko 50 ikasleen burutan sortu zan, eta len-dik espero zitekean meza-era onek alde askotan marmarrak sortuko zi-tuana. Ala izan da asieratik. Mai-xiaketak alde askotatik etorri zaiz-kie.

Aita Dal Piano, maiz deitua izan da bere nagusiengana, meza onen goraberrak adieraz ditzan. Asmoa bena da, noski, ta Elizako aginta-riak, orain arte ez dute galazi one-lako mezarik, ixillean eta aizerik eman gabe egiten dan bitartean.

San Alejo Ikastetxera, edozein joan diteke meza ori entzutera; bai-ña mundu-aiderik sortu ez dedin bertan, ezta meza ori telebisio ita-liar eta alemanez zabaltzen utzi nai izan; ezta albastrietan bere berri ematerik ere.

Ala ere, gazteak aoz-ao elkarri jakinazten diote berri au eta egu-netik egunera gazte geiago dato-z meza ori entzutera. Guzien gogoa

Pax Christi'ren jardun aldiak

Apirillaren 28'tik Maiatzaren le-nengora bitartean, «Pax Christi»'k antolatutako Ikas-aldiak izango di-ra «Ildakoen Baillera». Egun oie-tako itz-gaiak, auek izango dituzte:

«Pakea ta gaurko Elizaren eraku-tsia», «Pakea ta Diruketa-aziera, bai nazio-barruan eta bai munduko nazioen artean», «Pax Christi'ren jaiotza, jo-muga, asmo-buru ta jar-dun-bidea», «Emakumea ta Pakea», «Gaurko gazteak eta Pakea» eta «pakearen espiritu-giroa».

Gai oien argitzaille, Espainia al-detik Ruiz Gimenez, Federiko Ro-dríguez eta Luziano Pereña izango dira ta kanpotik etorriko dira itze-gitera Alfrink kardenala, munduko Pax Christi'ren lendakaria, monse-ñor Guyon, Frantzi'ko saillaren len-dakaria ta Luis de Steeg, Aita ho-landarra.

Egun beretan eta jardun-aldi oie-kin batera beste ekinaldi auek ere aztertuko dira: «Pake-giroa nola sortu», «Munduko Pake-Eralgin-tza», «Pakearen erakusbidea», «Munduko bideak, gazteak mun-duko gizon bezela kontura-arazteko ta ezitzeko eskola», «Arrotzak ar-tzeoko aterpeak» eta «Munduko el-kar-lana».

betetzeko, jaiero bi meza eman bea-rean arkitu dira. Saiaketa au le-nengo aldiz egin da. Musikan len-dik ere entzuna zan, saio-bidez emana, baiña mezarik etzan orduan eman orain bezela.

Meza orren barruan kitarra elek-triku, kontrabaju ta organu elektri-kuak erabiliko dira kantuen lagun. Naparruako Artxapezpikuak ontzat eman du saiaketa au.

IRUÑA'N

IRUÑA'N ere asmo onen antze-koa artu dute «Gazte Astea»ren ba-rruan egiteko. Gazteentzako meza berezia jarriko dute egun oietan. Larunbata guzietan eta Aita domi-nikoetan izango da gazteentzako meza ori. Meza orren barruan, nes-ka ta mutil ariko dira beren otoi-tzak eta oarrak esaten. Eta berebat egingo dute kantuetan.

DONOSTIA'N

DONOSTIA'N ere Antigua'ko Elizan. lenbiziko igandetan gazteen meza ematen da era onetan. Txistu-lariak meza-aurretik eta meza-ondo-ren kalez-kale beren biribilketa jo-tzen dute, gazteei deika eta kitarra ta tronpetak ere meza-barrua aide berriz betetzeko erabiltzen dira eli-za barruan.

ERRATZU

LIBURUAK

Cinco grandes mensajes

Mater et Magistra
Pacem in terris.
Ecclesian suam.
Populorum progressio.
Gaudium et spes.

La respuesta de la Iglesia a los problemas del hombre actual.

Mater et Magistra, eta Pacem in terris, beti gogoan degun, Joan XXIII'garrenanak. Ecclesian suam eta Populorum progressio, berriz, Paulo VI'garrenak egiñak. Gaudium et spes, Kontzilio'tik artutako Idazti nagusia.

La B.A.C.'ek argitaratu du. Sal-neurri polititan, ta praktikako neu-rrian, gañera, gurekin betik ibilli dezakegun.

Liburutxo au, Jesus Iribarren, apaiz iaio eta gure artean ezagu-nak, antolatua dala dio, liburu berak. Ez da gaizki jakitea. Gauzak ondo eta egunerako egin bai ditu Iribarren'ek, bere gisa uzten balin badie, beintzat.

Idaztiaren atariak ere Iribarren'ek egiñak, bere eskuz. Txukun eta garbi, bere oituraz.

Gaztelaraz, José Luis Gutierrez Garcia'k itzuliak. Nere iritxiak, zerbait balio badu, egoki eta zuzen jarriak.

Kontzilio'ko Idaztia, Gaudium et Spes-Eleiza eta mundua, gure artean-Batikano'k egin zuan itzulpen ber bere, zerbait gutxi ikutu eta berritu ondoren.

Itz-aurre labor bat ere badu. Malaga'ko gotzai dan, Emilio Bena-vent'ek egiña.

Orri bakoitzak bere oñak «notar» oso jantziak. Barkatu, baño zuen baimenarekin, nai nuke buru-bide edo Konseju bat eman. Ar-tu, arren, ontzat.

Nere iritxiz, gutxi irakurri da, apaiz eta laiko artean. Paulo Aita Santuaren, Enziklika «Ecclesian suam».

Baño, meretzi du ta ondo, astiro irakurtzea.

Eleiza Alkar-izketako bideetan sartu balin bada, denok txalotu-ta, Enziklika ortan dauzkazu alkar-izketaren lege eta neurriak. Zei-ñekin eta nolaz alkar-izketa eraman. 80 pezta.

J. L.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo,
Gijon, Iruña, Bilbo eta Gazteiz'era.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA
BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

HERRIAK ETA GIZONAK

nazio-arreko-unea

Stalinistak estatu batuetara iges egiten dutenean

RIKARDO ARREGI

Txekoslovakia'n gauzak ez dau-
de geldian. Txekoslovakia izan zen
eguzkialdeko Europa'n herriko de-
mokrazia, estatu komunistan ale-
gia, bihurtu zen azkenekoa. Au 1948'
gn. gertatu zen. Fetxa ori jartzen
da gerla otzaren asiera bezela.

Orain berrizereforma bizian ar-
kitzen dira Txekoslovakia'n. Novo-
ty, komunista partiduaren sekreta-
ria zana orain arte, stalinista zen.

Ekonomiaren barruan Txekoslova-
kia'ko zuzendariak erreformak eta
berritzeak egiten asiak ziran. Po-
litikaren maillean, ordea, pentsala-
ri ta estudianteein artu-emanak
oso garrantzak ziran. Bestaldetik,
berriz, Txekoslovakia federazio bat
danez, eslobakoak ez zutela askata-
sun gehiegirik txekoengandik uste
zuten eta ba zen orregatik nahiko
samintasun Eslovakia'n. Bataz bes-
te ba zen partiduaren baitan nahiko

sesio ta nahiko asarre. Ta azkenean
prolema guzti auek partiduaren or-
ganizazioa lertzen asi ziran. Novo-
ty'k bere gidaritza utzi egin behar
izandu zuen partiduaren barruan
eta eslobako gazte bati dei egin
zioten buruzagitza berrirako. Ori
ez zen, ordea, garraztasunik gabe
egin. Batetik sobietikoak egin zituz-
ten ahalegiñ guztiak Novoty'ri eus-
teko. Novoty bera ere ez zen berea-
lakoan erretiratu. Gaifera, Sejna
jeneralaren aferak erakusten dua-
nez, ejerzituari dei egin. Ala ere
alperrikakoak izan ziran saiaketa
auek. Orregatik egin zuen iges Sej-
na jeneralak. Ba du bere ironia Tx-
ekoslovakia'tik iges egin duenak Es-
tadu Batuetara stalinismoa bertan
menderatzen asia delako izatea.

Azken aldi ontan Txekoslovakia'k
kultura mailletan produzio on asko
izan ditu. Oiek behar zuten askata-
suna nunbait ez zen erabat posible
partiduak zen bezela irauten zuen
bitartean.

Azken aldi ontan Txekoslovakia'k
kultura mailletan produzio on asko
izan ditu. Oiek behar zuten askata-
suna nunbait ez zen erabat posible
partiduak zen bezela irauten zuen
bitartean.

Izan ere, ortxe dago koska ikus-
ten danez, sozialismoa zer da, tek-
nika bat Herriak bere atzerapene-
tik ateratzeko edo zerbait gehiago?
Determinismo era bat, eta ortik bu-
rokraziaren gehiegikeriak, oso fin-
katua egon da Europa'ko komunis-
ta partiduetan, auek gobernuan eta
agintari arkitu arren ere.

Dudarik ez dago. Rebisioa egite-
ko ordua iritxi da. Eta rebisioak
egin beharrean arkitzen dira guz-
tiak. Rebisioa egiterakoan, ordea,
errezeraz jo ditek, erreztasunean
erori ditek. Ortxe dago arriskua,
or eragozpenik aundiena.

«Populorum Progres- sio»ren urteburua

Martxoaren 26'garrenean bete da Populorum Progressio'ren lenengo
urteburua. Au dio ontaz ABC'k:

Errietako agintarien erantzuna, negargarria izan da benetan. Egun gu-
txi dira, Nueva Delhi'n Nazioetako Salerosketa eta Aziera'ren bigarren Bi-
llera bildu dala.

Billera orretan ezin izan zan erabakirik artu eskabide ontan Nazio au-
rreratuak beren gastuetako euneko bat erri atzeratuen alde eman zezate-
tela. 1964'garren urteko billeran, osteraz, ederki artua izan zan eskabide
ori ta gertaerak oso aurrera eraman ziran.

Katolikoaren laguntza, agitz, «itz-utsetan galdu da. Ori bai, Populorum
Progressio, zerutara jaso degu gure esanetan. Baiña itz-zaparrada au-geien-
tsuetzak itzeginaz esan nai degu-katolikoaren iges-bide bat besterik ez da
izan.

Aita Santuaren deiak au eskatzen bai-zuan nausiki: Erabaki zedilla
zeatz zer laguntza eskeñiko zan, gizonaren eziera osorako ta Gizadiaren
aziera-rako».

Amuebladora COMERCIAL HISPANIA

"IRUKOITZ - EKINTZA"

ESKEINTZEN DU

IRUKOITZ, EXERI - ETZATEKOAK

2.100 ptk. asita 60 eredu aukeratzekoak

BIJA BIALTZEAK UTSEAN. DONOSTIA'RA BI

PETSONEN ATZERA-AURRERA GURE KONTUZ

AZKENEKO EGUNAK!!

MORAZA, 14, DONOSTIA'N - S. MARCIAL, 12, IRUN

**«HERRIA»
TIK**

Xingilika

TXEKOZLOBAKIA

Hogoi urte jo ditu, otsailaren 23-an, Praga-ko ukaldiak. 1948-an
komunitek beretu zuten Praga, Txekozlobiako hiri nagusia eta, oro
betan, Txekozlobakia osoa.

Iretsiak zituzten komunitek jadanik Rumania, Polonia, Hongria.
Bizkitartean, Txekozlobakiaren ahurreratzeak egin zuen bertze he-
rriaz jabetzeak egin ez zuen arrabotsa; jauz-arazi, bizkar hezurretan
beheiti, bertze ez bezalako hotz ikara.

Pragaz nagusitzeari, eta Pragaz nagusitzeari bakarrik, emana izan
zaio ukaldi izen dorpea. Ez du lasterrago ximixtak bere suge gor-
haila firrixt-xirrixt lanbro kafiratik lerrarazten. 22-an Txekozlobakia-
tarrak lokartu ziren errepublikano, eta 23-an komunite iratzartu. Ohe-
rat igan ziren beren nagusi; ohetik jeiki Rusiaren sehi.

Gauaz komunitek ezarri zituzten kidekoak zoko-moko gehiene-
tan, harmak ahurrean.

IZITZEA

Europa izitu zen, ezin onhartuz jautsi izurritea. Europa errotik
atxikia zitzaion Txekozlobakiari. Toki argitua da aspaldiko Txekozlo-
bakia aipatua. Praga hiriak ez du zorrik Madrile, Erroma edo Pariseri,
nahiz eremuz dagon hertsia. Katedrala landatua den mendi maile-
tik ageri da Pragako etxeen andana, eliza dorre urhestatuez, hanhe-
menka, izarstatua.

Txekozlobakiak ditu Autrixia-Hongriaren lehengo lantegiak. De-
nen artean alpagarri ditake Ekoda lantegia. Hitler sartu zelarik Exe-
kozlobakian, lehen bai lehen inguratu zuen Ekoda. Ekoda, kanoi lan-
tegi ikaragarria, dik «Hitler-ek beretu, gerla ez ditakek urrundu, ger-
laren irabaztea ditakek zaildu», zerasaten jende munduan.

Bazaukaten ere Europatiarrek ahalge Hitler-en kontra ez lagundu-
rik Txekozlobakia, gogoa eta ahala, biak eskas ukanki; gogoa men-
dre, behar-bada ahala mendreago.

HOBENDUNAK

Thomas Massaryk, Herriaren Aita deituak, galdegiteko orde, Au-
trixia-Hongrian, berebergoa edo azkatasuna, zatikaturik ezarri zuen
delako Autrixia.

Haren ondoko Edouard Benes presidentak, munduko framazonen
aita sainduak, gizon trebe bainan diotenaz diruari idorhixko atxikiak,
zion: «Ezinez eta Tabzburg erregea Vienne Autrixia hiri nagusian,
nahiago ditut ikusi han Alemanak.»

Oiharzunak, tiletik aldatu gabe, ihardetsi zion emeki-emeki: «Han
Alemanak». Horiek hoal, Hitler-ek itotzen du Autrixia. Hiri-sarri, lto-
tzen Txekozlobakia. Jalgitzeko Alemaniaren koropilotik, hel egiten
dio Txekozlobakiak Rusiari, etzaten da Txekozlobakia Rusiako otso-
aren papoari, ustez eta bero-beroa bizitzea.

Gaixo enuxenta! Stalinek ezartzen dio aztaparra gainean. Horrek
baditu hogoi urte. Mao Tse Tung-ek dio: «Ez ibil zango baten gai-
nean xingilika!».

Ahulak egon behar luke munduko zigante guzietarik urrun. Tx-
ekozlobakiak ahantzi du Xinatiar zuhurtzia. Xingilika baztertu da Ru-
siari buruz. Agian gogoan atxikiko dute Europako herri fiarroek Mao-
Tse-Tungen erakaspela!

No Zgilea

ZENBAIT HITZ

Xingilika: errenka, kojoka; Ahurreratzeak: eskuratzeak; Gorhaila:
gorrixka; Lanbro kafiratik: kabi izkututik; Iratzartu: itzartu, esnatu;
Sehi: morroi, mendeko; Zoko-moko: Zoko eta zulo, bazter; Ahurrean:
eskuan; Jautsi: jetxi, jausi, erori; Atxikia: lotua; Andana: sailla;
Urhestatuez: aurreztatuez; Ahalge: lotsa; Ahala: ahalmen; Mendre:
ahul, makal; Idorkixko: legor; Tiletik: azentutik; Enuxenta: ifioxente,
ifiozo; Zigante: gizatar, jigante; Narro: txikitxo.

J. A. L.

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

BERTSO BERRIAK

Juan zan urteko azaroan ta Martin deuna egunez, bete ziran eun urte Amasa'ko iturrian zabalkundea egin zala. Bere garaiean jaitaldian albistea eman ere bai lerro batzuen bidez Argia'n. Egun aietan sortu ta abestu zizkiguten bertso egokiak iturri orren sortze ta garai artako gizonen jokabide zintzo ta bulartsuari.

Denbora pixka bat igaro da arrezkero. Baña alataz ere, mesedez eskatu dietet nere lagun diran Amantzi taErrezola-ri ia bakoitzak antolatu zituzten bertsoetatik zati batzuek argitaratzeko baimenik izango ote nuen. Bai, erantzun dirate, ta orretaz emen azaltzen dira. Irakurri ta gogozkoak ba-dituzu-te, neretzat diran bezela txalo egin gure erritar bertsolarientzat.

— 1 —

Jator-jatorriz Tolosarra naiz ezin ukatu inolaz bertan jaiota bertan kristautu ta San Blas'en milla jolas gaur Billabona'n bizi naiz eta aitortu bear det nolaz, maitasunaren indarrangatik aldatu nitzan kaiolaz.

— 2 —

Nik bezelaxe oro opa du Billabona'ko erriak beste eun urtean jarrai dezala Amasako iturriak garai batean bertan ziraden sendatutzen elbarriak o, ur maitea zuregan goaz gaudenean egarriak

— 3 —

Mendiak dauka iturburua arkaizartean gordea, onekin igurtziko gaitute guri joatean kordea, jalo orduko ori artu genun gatz pixkatekin ordea pontetik gatz ikasirikan Kristau zintzoen bidea.

— 4 —

Larri ederrak iñoiz ematen zuk, badakizu iturri, errekek bulartzen diranean guretzat zera biurri. Bañan zu, gabe ilko giñake ta egunero etorri zu agortzea danok dakigu ez litzakela pozgarri.

— 5 —

Iturri asko agortu dira zuk jarraitzen dezu zintzo babeslaritzat ortxen dituzu Belabietan ta Loatzo artzen dituzten euri guziak gorderikan gaurko atzo ta gañezka dituzun guzian legortetarako jaso.

— 6 —

Perretxikutara joanikan zure albotikan pasa txurrut egin da sendotutzen zait aldapa gora arnasa. Agur! iturri, gu ongi zaindu gora iñoizko euri jasa ta, gora! lengo aitona zarrak ta, gora! gaurko Amasa.

TXIMELA

— 1 —

Nere barrengo larritasuna lasatu nai det aurrena esanaz emen «Amasa» dala tokirikan politena, Ain tontor zoragarria zera gaur ezin egin leikena orrengatik zu, neretzako zera txorik maitena.

— 2 —

Danon jabeak zu egin ziñun baxtarrik ederrenean baso, soroak, belaz errekek dituzula aldamenen, karaitz biziko mendi ortara iñoiz joaten geranean eguzkiak jotzendu gozoro iparrikan eztanean.

— 3 —

Billabonako erriak beti izango zaitu guraso jatorriz goian arkitzen zera eztaukagu zertan jaso. Ain zarra zera, zere garaitan artua ainbat eraso bañan alare beti indartzu bizi zera gozo-gozo.

— 4 —

Leku aizetsu osasuntzua eztago zure berdiñik ludi ontako bost egaletan zu, bezelako ixiñik, toki obeak izango dira ez ortarañoko piñik batzuek baietz diote baño nik eztet sinixten danik.

— 5 —

Gure aurreko aitona zarrak emanikan asiera aurtan eun urte beteko dira jakifian gañian gera, iturritxo bat ekarri zuten baso goinetik kalera iñork eztegu ur eder ori ekarrikin galera.

— 6 —

Urtean buru ikusten degu zer gauza egiña dagon auso lanean lan egiteko sesiorikan etzegon alkartasuna dan onena da onen zalantzan ez egon gaur ere pixkat badago baño orduan gelago zegon.

AMANTZI

NERE BORDATXOTIK

DANETIK ZERBAIT

Garai batean, Euskalerrian, aurrez asten ziran kontuak ateratzen, azken orduan presaka ta itxumustuan ez ibiltzeko.

Naparru'ko zenbait lekutan eta Zuberoa'n, neskatxak, amairu-amalau urte zituanerako, lur zati bat artzen zuan gurasoak emanik. Liñu-soro biurtu zezan eta iruten ikas zezan, ematen zioten gurasoak lurra. Lanean ondo ikasitako emakumeak arrera ona izaten zuan punaitan.

Egundoko maindire pillak antolatzen zituzten; zer esanik alkandora ta gañontzeko. Bizitza berriari ekiteko, etxe-bizitza osatzeko, ain ziran bearrezkoak!

Ezkon-eguna baño zerbaiz aurreragotik, auzoak eta lagunak an joaten ziran arrioa ikustera ta maxiatzera.

Eleiz-deiak bukatzen ziranean, aide ta lagunak erregaloak zintzo irixten ziran ezkontutakoan bizi asmoz ziran baserrira. Erregalo oiek, toki batzutan, jan gauzak izaten ziran.

Jki bikañak; ezta eguneko jatorduetan ezkututako ziranak.

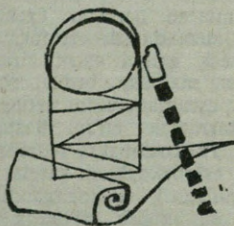
Arrio aldaketa errespetu aundiz egiten zana zan.

Lege edo oitura batzuk baziran osorik bete bearrezkoak. Garrañti aundia ematen zitzaient; etzegoan buru-arin jolasean ibiltzerik.

Aaria bere tokira irixten zanean, neskatxa batek kentzen zizkion apaingarritzat zeramazian gañeko zintak.

Zintak kentzen zizkion neskatxa urte aren barruan ezkonduko zala esan oi zan.

Prantzia'ren menpeko Euskalerrian, alde ontan baño apaintasun eta bikaintasun geiago izaten zan arrio geraberetan.

Iru gurditaraño joaten ziran, mueblez, erropez eta jantziz gañeztuta.

Gurdietako baten gañean koltxoi bat. Koltxoi gañean jostuna joaten zan. Jostun arek txukundu ta dotoretu bear zuan ezkonberrien gela (kartoa).

Aaria joaten zan arrioaren aurretik. Iru saritaraño ere bai zenbait lekutan. Ondoren, ezkontzera zijoan neskatxaren lagunak, buru-gañean erregaloz gañeztutako otarrak zituztela.

Arrio bere tokira irixten zanean, gizon bat azaltzen zan moztorro jantzian. Erratzarekin etxerara garbitzen zuan gizon arek.

Zer zan eginkizun arekin azaldu nai zuana?

Emazte onak garbia ta langillea izan bear duala, ta ez utzia ta Marizikiña.

Baserrietan ospatzen ziran eztaiak izaten ziran ortik onerakoak! Bi ta iru eguneko eztaiak izaten ziran, alajaña!

Bertsolari modura sei-zazpi aldiz gertatu naiz ezta jatorretan, an da emengo baserrietan.

Erabat galdu zaizkigula esan diteke oraintxe. Naiz baserrian bizitzeko asmoz ezkondu, kaleko ostantu apañetan izaten dira

orain ezta bazkariak. Illunabarean, Madrid'erako, Kanarias edo Kataluña'rako bidea artzen dute ezkonberriak.

Aldatu dira ederki garai bateko kontuak.

Oso bakanak ditugu baserrira ezkondu nai duten neskatxak. Naiz ta baserriko alabak izan, goiz asten dira kalera begira. Maiorazkorik prestuenak mandatu egitera joanik, ezezkoa artzen dute.

Ni baerrira ezkondu?... ja... ja!..., esango dute, Bilintx'en bertsoetan bezelatsu.

Baña... guzia eztago galduta oraindik. Berri pozgarri batzuk izan ditugu egun auetan. Merezi dute zerbaiz aitam.

Gure Diputazioak pauso bikain bat eman duala esango nuke Gipuzkoa'ko baserriaren alde. Aspaldian eman dan pausorik bikañena, ezpairik gabe.

Zenbat aldiz eztet idatzi ta itzegin baserri bideak, baserri kamioak gai artuta!

Ezin aspertu gañera. Gaxoa botika onaren premian dan bezela, baserria kamio premian dago. Gaxoaren eriotzik nai ez-padegu denbora galdurik gabe ibili bear. Beranduegi izan diteke geroko utzita.

Gure egunetan, baserriak zutik irauteko, iru gauz ditu bear bearrekoak: ura, argia ta kamioa.

Lenengo biak ba-dituzte toki geienetan. Asko dira, ordea, zoritxarrez, irugarren orren paltan daudenak; kamiorik ezutetako narrats eta naigabetsu bizi diranak.

Zarrak ondatu, okertu, buru-makurtu...

Gazte batek etxean gelditu nai ez. Erosotasunik ez etxean.

Etxean eztana auzoan ikusten; ogeigarren gizaldiaren azkenetan gaudela konturatzen.

Nork bizi nai du gaur kamiorik urrenekora ordubete, edo ordu ta erdiko bidea dagon parajetan?

Lenago, zortzi urteko tartean (1950-1958), larogei kamio berri egin omen ziran Gipuzkoa'n.

Orain ez ote degu garai egokia beste aurrerako gogor bat egiteko?

Diputazioa lagundu asmotan da. Merezi luke baliatzeak.

Eldu da sasoia tokian tokiko baserriarrek alkarganatzeke ta zer premi dauden ikusteko.

Ballara asko ditugu oraindik kamio gabeak. Ballara oietako bizi-lagunak bildu bear dute erabakiak artzeko.

Gero, erriarekin kontatu bear da. Ballaretako baserriarrek, eta ballara oien jabe dan erria edo erriak, batera egin bear dute lana. Alkarrekin igo bear dituzte Diputazio eskallarak. An azaldu bear dute artarako dagon gela edo saloian. Artarako dauden gizonekin izten bear dute baitere, zer asmo dituzten garbiro adieraziaz.

Ballara oietako apaiz jaunak asko ta asko lezateke kamio arazo ontan. Eleiztarrek bildu ditzatela. Agertu argi ta garbi danen aurrean Diputazioak zer laguntza eskeintzen dituan.

Basarri

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

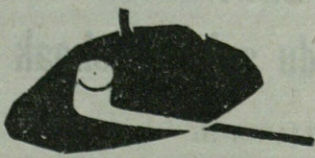
Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko aziyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torelavega'ko Perira joan
etorriak.

Bidasoa inguruko errietan, Julio Karo Baroja jaunak esaten digunez, zinta dotorez apañdutako aari bat joaten arrioaren aurretik. Aaria atzeraka sartzen zan ezkonberriak bizi zuten etheko atean.

GAZTE NAIIZ

Euskera gorde ez... zabaldu ta irakatsi bai

Aspalditik mintzo izan gera Euskeraren gordetzeaz ta ondorena agirian dago; eskuen artetik, aingira laban baten moduz, linburtzen zaiku, gero ta euskaldun gitxiago baidakera.

Gorde ta elikuan eukiteko zioskun teoriak eztigu ondasunik ekarri, gure hizkuntza hiltera joan ta bide batez gu ere hiltzen gera-ta.

Gordetzeko esana, fauna ta balio bagakoa da, eztugu bera gauza ta beste bat behar dugu lupetza hilgarri honatik bizirik irtengura badugu.

Orain-arte gizabidetsuegiak edo hobeki esateko tontogegiak izan gera euskaldunok gure mintzairaren hiltzaillekin. Adiskedetzat ta laguntzat hartzen genituen erdaldu-nak. Garaiak aldatu dira, orain izateari ta bizitzari euste-ko bide bakarra Euskera dugu ta beraren aurka dabilztan guztiak ezin on har.

Lehenago idazlan batean norbaitek haxe gogoratu erazi zigun: «Nire alde eztagoana nire aurka dago». Euskeraren alde eztana beraz, Euskeraren etsai ta arerioa da.

Dakusagun orain euskaldun zentzudun izan behar du-gun aldetik zein zaikun jokabiderik onena.

Euskaldun danak eta haurrei Euskeraz irakasten ez-tienak eztu euskaldunon kideasuna merezi, bai ordea gure gaitzeste ta ezin ikusia, gure aurka jotzen ta jokatzen baitu. Baiña gaitzeste ta ezin ikuste hau ezta kolkorako gorde behar, hain zikin dabiltenari argiro esan baiño. Hola bere egite txarraren ondorioa ikusi ta zuzenduko bide-du.

Langintza, fabrika edo olen bat duen euskalduna eta bere lantoki horretara sartzeko Euskera eskatzen eztuena ta erdaldunei euskaldunei ematen dizkien bide berdiñak ezta benetako herrizalea, ez anaia, ta haintzat hartu behar dugu.

Semeak eskola ala ikastola batera eroango ote-dituenezko zalantzan dagona ezta euskaldunki ibiltzen.

Euskaltzale izeneko edo Euskal-Herrian bizi diran dirudun ta fabrikadunek, baldin Euskeraren aldeko amai-tze edo ikastolari egiten ezipadute, eztute gure on hestea euki behar ta bai gure hutsune ta txar eritzia.

Guztiok dazauguz beren buruak oso Euskal-seme jator-tzat dituztenak ta Euskera ikastera saiatzzen eztiranak. Ho-riei begiak zabali egin behar dizkiegu, naizta mingarri ta herregarri izan.

Beste puntu bat aterako dut.

Emaztegiak «arraintzan» hari diranean ta senargai ize-neko «bixiguak» noiz arrapa dabilztanean, sarritan, mutil euskaltzale ta herrizale baten gusturako bere burua ede-rragotzeko ta Euskal-famili bat egiteko gaia dala ikus ze-zan, Euskal-folklorean lehen ta Euskera ikasteko saioetan egoten dira, baiña gero, «arraña» sarean dagonekoxe, le-hengo guztiaz ahaztuten dira. Euskal-ikasbidea laster zo-koatzen da ta pittinka-pittinka senarraren zaletasun «arris-kugarriak» moztuten dira, emazte maitagarria dala kausa.

Noraiño heltzen da gure Herriarenganako maitasun ta amodioa?

Geure Herriko gauzak onenak dirala ta aukeratzeko or-duan erbesteko edo arrotz itxura gehien dutenekin gera-tzen gera.

Ta gure jokurik txatxarrena erdalduen edo erbeste-koen artean egiten dugu. Maiz, ardandegi edo euskaldun adiskide-talde batean gagozanean, gutarik batek eztaki Euskeraz ta hori dala bide guztiok burua zapaldu ta erde-raz mintzatzeko beharrean gera.

Hau ezin irunts ditek. Ikas beza berak edo bestela ezeptor gurekin, erderaz egitean Euskera ikasteko ukan zezakean premiña kentzen diogu-ta Honeaz ikas dezagun katalaiñarrengan ta dagigun berek bezala.

Euskera ta euskaltzaleasuna ditugu gure «Herritasu-na» probatzeko sua. Ez berama Euskal-izenik hortaz ezti-hardunik.

Zabal dezagun Euskera ta bera jakiteko beharra! Alda dezagun gure giroa ta esan detzaiegun merezidunei beren joera txatxarren kalte ta ondorioak!

Aski izan da gure «gordetze ardurasua» ta betiko atze-rea. Etsaiari, hemen erdera ta beraren zabaltzailleak, au-rrez jarri ta jo edo azpitik edo nahi dugun moduz baiña beti hari, ta bere egon-lekutik, antxiñan gure ziran tokieta-tik, egotzi egin behar dugu, gure hizkuntza bedatuaz.

Erdaldunek mailluka ta guk ixillik gaitzen dugu gure astia; irabazi beharrean, gure oraingo mugetan gorde nahi dugu gure zorigaiztoko mintzaira. Muga-barnean dagoana gordetze hori ongi dago, baldin kanpoan eta lekore ere ahaleginez bagabiltza. Dana batera eziña dala? Orduan gal-de hau egiten dut:

Nun dago gure gaztedi gartsu ta adoretua? Nun dago Herriaren euskaltzaleasuna? Ala eztago? Zugaitzak frui-tuetan ezagun.

KINTANA-TAR FRANTZISKO XABIER

EGUZKIÑE-RI PUNTUALIZAZIOAK

Irakurri dugu zure artikulua 261'gu zenbakian, ta gure ustez Bergara'ko Euskal giroa ez duzu ondo adierazi. Orre-gatik puntualizazio auk idazten ditugu gauzak argi ta garbi geratu ditezten.

Ikastolari buruz, iru malla daudela esaten duzu ta malla oien zuzendari iru Jaun direla, uste dugu bat alde batera utzi duzula, au Juan Antonio Letamendia da iru-garren mallako irakaslea, malla au, bi zati egiña dago-ta.

Beerago esaten duzu «Gabon ostean beste itzaldi talde bat ere egon da euskera-irakaslientzat itzaldi orek Etxaniz ta Letamendia jaunak egiñak». Auek ez ziran itzaldiak izan, Alfabetizazio Kanpaña baizik, ta kampana onen ba-rruan bi itzaldi izan ziran, Juan San Martin ta Aita Altu-na'k emanak. Auen gaiak Euskal literatura ta Alfabetizazio Metodoa zelan erabili izan ziran. Zuk aitatzen dituzun jaunak ez zuten itzaldirik eman, zuzendariak izan baizik, Nemesio Etxaniz gramatika aldetik ta Juan Antonio Le-tamendia irakur ta idatzi aldetik. Kanpaña onen giroa etorbide onekoa deritzaigu an bildu zan jendearen an-bientia ikusita. Kampana ontara ballera ontako bederatzi errietako jendea etorri zan, denera irurogei ta zazpi lagun izan ziran.

Zure artikuluan ez duzu "Juventudes Parroquiales'ko Euskal Kultura'ko taldea aitatzen, oraindik ez da urte bete talde au sortu zala, ta bere lañak ikusita aitatzeko dala uste dugu. Aurtengo euskera-ikastaldiak antolatze-ko inizatiba bera ere beraiena izan zan, berdin ere Bergara'n egin dan Alfabetizazio Kanpaña'ren organizatzea. (Gizu-rra dirudi Euskal Kultura nola dagon ikusita, kanpaña onen aurka artu diran posturak Bergara'ko euskaltzale ba-tzuen artean). Talde onek ta Promozio Kulturalak sortu dute txistu ikastola; bertan, irurogei gazte dabilzt Joseba Laborda ta Luis Mari Lasa irakasle dituztela.

Baita ere konferentzi batzuk antolatu ditu, ta joan zan urteko euskal asteen parte aundia artu zuan, ta abar eta abar...

"GAURKOAK"

GABEAN ZER?

Gaur ere nere ordularia, bere lan zintzoa egiñik, ordu batzuk erakusten dizkit, betziak, amarrak, amaikak...

Gaur da, eta oiean etzanda jarriarik, nere burua pentza-kizun batzuk datorkit. Gogorapen asko, baiñan gogoeta oiek desberdin dabilzt nere buruan; orregaitik danak baturik, le-rra abetan idatzi nai nituzke.

Askotan, nere eguneroko lana egin ondoren, oeratu naiz urrengo eguneko eginkizunak, buruan ditudalarik, edo, egun orretako eginkizunaren, alderdi zuzen edo okerrak ditudalarik, eta nere pentsakizun oietan sartuta, loak ar-tzen dit urrengo egun argitze arteraño. Gutxitan oroitu naiz ordea, nere lo-amets orretan igaro ditudan orduak, beste gaitzetzeko gizadiak, zer tankera edo modutan igaro di-tuzten.

Lo-gurea atzean utzirik, eta nere begiak itxi baiñon le-nagotik, or dijoaz nere oroipenak.

Or urrutian ikusten ditut, expetxe edo giltzapean dagoz-ten gizon eta emakumeak, burniz jositako leioaren itzal-pean, beren ordu eta egunak kontatzen; beren sendi eta lagunetatik urruti, mundutik aparte bezela, baliteke ezere-rrurik gabe gizon batzuk emandako zigorra, sufritzen ego-tea.

Sanatorio batean berriz, neska bat dago, beste gaixoen artean bere oiean etzanda, mundu onetatik emango dion egunaren zai. Emeratzi urtekin betirako agur egitea, ez du izan bear gauz atxegia, orain loratzen ari zan landarea,

mundu onerako, betirako zimeltzen ari da. Zer ametsak izango ote ditu neskatz onek! Kabaret batean or dabilzt, gizon eta emakumeak, beren moduko jolasetan, beren ba-rrenak, atseginez bete naiean. Zergaitik joaten ote dira le-ku oietara: diruaren berotasunagaitik?; etxean izan dituz-ten disgustuengaitik?; zergaitik? Pabriketan edo kaleetan, lan egiten ari diranak; gaixo baten etxera dijoan apaiza; tabernan jolasten ari dan sendagaillea; Etxerik gabe bizi diranak, kalean zear dijoan moskorra; mundu onetara eto-rrri berri dan umea, dirurik gabe dagon lapurra...

Bai, bai abek dabilzt gau onetan, nere buruan, ni egu-nez lanean eta gabean lotan egoten naizena, naiz jakin gabean ere, bizitzak bere bidea jarraitzen duala, ez naiz oroitzen bear bezela; izan ere ez bai naiz esna egoten; baliteke, neri ere egun batean, gabean lo egin bearrean, bide bateri edo besteari jarraituaz, nere orduak ametsetan ez irautea, orregaitik gogoratu nai ditut, nere loaren urru-ti dagozten gertakizunak.

Obe litzake bai, nere pentsakizun abek, amets uts ba-tzuk izatea, baiñan, ziurki nago gaur esna nagola, muestra bezela, emen bai daukat, paper onetan idatzitako letrak, orregaitik lotara nijoa bein eta berriro, baiñan gaur barruan, indar batek bultzatzen dit, lo arin bat egitea, gizon bezela oso exkasa bai naiz.

RAMON ZAPIRAIN

DICCIONARIO CASTELLANO-VASCO

PLACIDO MUGICA BERRONDO, S. I.

500 PTA.

Bete azpiko eskari-txartela, ta bialdu Zeruko ARGIA'ra; artzean ordaindu bear dezu.

(Izen-abizenak)

(Zuzenbidea)

(Erria)

(Probintzia)

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Ordaintzeko erreztasun aundiak

GIPUZKOA

BIZKAIA

LEGORRETA

MENDI'RUNTZ

Epaila'ren 3'an, Intxur Mendira juan ziran Oargiko gazte jatorrak. Ibilaiddi neurtuaren sariaketa'ra. Egualdi ederrakin bildu ziran, gure herriko'akin batera, ingurukoak ere eta mendiko batzordeak banatu zituan sariak.

Epaila'ren 17'an, igande aratsaldean igarotzeko asmoz Abalzisketara juan zan gure gazte talde bikaia. Ambiente ederrean pasa omen zuten. Asko poztan gera orrela, inguru herrietako gazteekin bat arturik, oso aberatsa izan oi dalako. Onelako irtenaldiak maizago bear ginduzteke, alkartasuna eta alaitasuna eratzten duten ardatza bai da.

EJERZIZIOAK

Epaila'ren 11-17'ra, izan ditugu, gazte'entzat gogo jardunak. Etxabe' tar Ion (Eibarko apaiza) zuzenduta. Gaurko gazteari dagozkion eran eta gaitzaz jardun zun. Bañan ez dakit zer gertatzen dan, 400'bat gazte ba gera eta 120'bat bakarrik biltzen ziran. Nun dira etorri ez diranak? Zergatik ez dira etorri? Zer nai degu gaurko gazteak?

ARTISTA NOBELEN TXAPELKETA

Pozten gera onelako idea garbia izan dutelako Oargiko gazteak. Herriko baloreak ezagutzeko okasio ederra izango degu. Usten degu, talde asko alkartuko direla, eta une ederra pasatzen lagunduko digutela gure artista berriak.

Eguna eta ordue, garaiz abisatu-ko degu.

EMAKUMEAK POLITIKAN

Epaila'ren 17'an, izan zan gure Aintamentuan illeroko batzarra, (pleno ordinario). Danori dagozkion galak diran ezker eta ikusiaz eziaz ez dutela bear albeko arretarik artzen gal abetzaz, 24 gazte juan ziran, zer gal erabiltzen eta zer posturatan planteatzen zitunten ikustera. Etxiran oso gustora irten ango posturarekin.

Emakumezkoaren gogoz juan ziran billera'runtz. Benetan eskertzen ditugu neskatx iaio abeki eta eskatzen diegu jaraitzeko bildurrik gabe aurrera, emakumearen berdintasuna eta nortasuna irixterafio.

SUKALDEKO ITTURRIAN UR FALTAN

Udara ere ari zaigu gerturaten. Aurreko udaren esan ziguten: aurki soluzionatuko zutela ur problema, bañan danok ikusten dezuten bezela, oraindiko ez dago ezerre gal on-taz.

Familiko buru eta buru ez diran guztieri dei egiten diegu; ura, lenbailen soluzionatua izan dedin.

GORKA

EIBAR

LIBURU-DENDA BAT «MOGEL» EN OROIZ

Eibar'en iriki berri degu liburu-denda berri bat «Libreria Mogel» izenez. San Andres parrokia-aren babespean. Bijoaz gure zorianik biotzekoenak Eibar-ko errian sortu zan euskal idazle bikaia'rekin izan duten oroitzak gaitik. Juan Antonio Mogel'ek bear zuen bere izena jaioterriko bazterren batean. Eman zioten, aspaldi, kale bati «Mogel» izena, bañan kalea baiño geiago da zearka bat bi kaleren artean. Ez baidu, eta ez baidu ifoiz izango atadi (edo Eibar'en esaten duten bezala «peora») bat izango. Ta, «peora» rik gabeko kalea, kalea al da?

Orain du Eibar'en, Mogel'ek, bear zuen izena. Zer oberik liburu-denda bati «Libreria Mogel» jartzea baiño? Asko poztu gaitu gauza onek. Eta, gaitia, baita ere poztu gaitu liburu-denda orretan euskal liburuak ere asko dituztela ikustek. Eta, entzun degunaz, laister euskal liburu-aren aste bat antolatuko omen du «Libreria Mogel»-ek. Egia izango al da, zeren Eigar'ko liburu-detan euskal liburuak urri arkitzen bai dira.

LOYOLATARRAK:

San Jose egunez, bertako festak zirelata, jende asko bildu zen Loyolan.

Oillar burruka, asto karrera, eta arratsaldean Arriya zeberion kontra eta erromeri orduan, pena zen baiño, euria.

Hau guzia azala da. Guretzat gauzik inportantea eta pozgarriena gazte talde batek elkar hartu duela, du, zerbait egiteko asmoz.

Aspaldiko partez organizatu dituzuten festa hauek eta egiten dituzuten lan guziak zuen indarrak gehitzeko eta asmo berriak hartzeko izan dituzela. Gure animoak beraz!

Oharra: Programak, rifak tab., aurtan denak erderaz atera dituzuten bezelaxe, urrengo urtean denak euskeraz atera.

URTE GUZIAN MEZA BAT

Igande hauetako batez izen haudiko euskaldun baten animaren alde meza bat izan da Loyolan.

Beren euskal izena arrotasunez daramakiten guziak han bildu oman ziren, eta tartean, nola ez, herriko jauntxo eta nagusi batzuek.

Dena dela ez goaz meza horren kontra, meza hortara joan eta urte guzira, gure herriarekin kunplitzen dutela uste dutenen kontra, baizik.

Oso erreza baita aste buruan langilearen bizkar dirua egin eta igande goizean gosaldondan meza bat entzutea.

Hoiek hiltzen direnean ez dugu lanik izango mezak ateratzen; alferrik izango bai da.

ANTXIETA TALDETIK

Antxieta taldetik dator berria: joan diren urteetan Gipuzkoako gutxi batzuen aurrean ematen zuten «concierto sacro» deritzana, aurtan Azpeitiko herriaren aurrean azalduko dute «eleiz eres agerraldia» izen bururakin.

ARTZAIK

L E G A Z P I

JAI-ALDIA

Epaila'ren iruan Eslesa antzokian, liltxak kirol-bazkunak eratuta izan degu eres-ableslari jai atsegiña.

Gaur eguneko abesti giroa euskal kutsuz jantzi, ta aide berriz osatuta gure izkuntz jatorrean mardul abestu, ta soñu alaiak darabilzkiten lau ertilari ospatsu, Lete'tar Xabier,

Iriondo tar M.ª Lourdes, Lertxundi' tar Benito, abeslari, ta Zelaia tar Enrike soñu-jole iaioa, genituen gure belarrietako gili goxoa sortu ziguten laukote trebea.

Eguardiko ordu bata inguru asiera eman zioten, esan degun jaialdia-ri, Lete lenengo abotsa eskeñi ziguna, bost-sei abesti mamitsu jakli zituan argi ta garbi barrengo sentimenak adieraziaz, urren Iriondo neskatx liraiak bere abots ezitan azaldu zuan artu duan ospea ondo merezia duela, ondoren Lertxundi'k erakutsi zigun gaurko gaztearen kezak daramaten joera, bañan tamalez zenbaterafio eragozpenak arkitzen dituzten nai luteken era berria iriste-ko.

Azkenez, Zelaia soñu maisu iaioak, dituan almen arrigarriakin, atsegiñezko eresi mamitsuen bitartez une alai igaro erazi zuan. Laurak gogoz txalotuak izan ziran, jai-aldi atsegiña eskeñi zigutena, erriaren erantzuna eziñ ohea, antzokia bete- bete, barrengo pozaren irripar goxoa ezpañetan, ongi nairik onenak eskeñiaz abeslari ta soñu-jole ospetsuak. Zorion-esker sutsuak liltxak bazkun antolatzaile prestuak, berriro beste jai-aldi baten zai dezute erria.

ANTZERKIA

Brinkola'balladan Luistar eta Marian-alaba elkarteak duten Beaiñola antzes-talde ospetsuak, On Mikel zuzendari, ta andere Bixenta'ren ardurapean antzestuta Epaila'ren 9 ta 10'an garrantzizko antzerkia ikusteko aukera izan degu Brinkola'ko antzokian.

Iru ataleko (Andere Etxea) antzerki mamitsua benetan, sustrai sakonak ditu erti-lan onek, asieran, emazte lirain panpiñak dituan gezur-zez estalitako poz-atsegiñak, eta azaleko maitakeriak nabarmenak ziran, eta jakina senarrak txurikeri oiekiñ liluratua zirudiñ, bere uso txuria maite-maite leunduaz, bañan bukaeran, illundu bai zan bere maitetioa, ta bai nabarmendu ere senarraren berekoikeri maltzurra, emazteari ezbai zion barkatu bere utsegiteak errukiz, bera ospea azpiratugabe erabaki zirako baizik, ara emen gezurrak estaltzen dituan azpijanak.

Antzeslarietaz: Zer esan? Txalo ugariak jaso zituzten, bañan ori ez da ezer aien lana ordaintzeko, ain egoki egon ziran danak bakoitza bere lekuan, goralmen audiagoak merezi ditu Beaiñola taldeak, auzoetako antzokiak bañan audiagotan agertzeko aukera bear dute oiek, nun nai lan egiteko gai bai da talde au. Urretxun zuen izena goi-goian izango dan zalantzik ez degu. Miresgarriak zerate Brinkola'tar gazteok.

Zorion eskerrik beroenak danori ZERUKO ARGIA'ren bitartez, jarrai aurrera urruñi iritxi zindezteke ta.

AN-ZAN

YURRE

Norberaren erri ta erritarren gora-berak aldizkarietan ikustek poza sortuten dauskuela esan geinke txarrak ez'padira beintzat, ze, len-txoago zerbait agertu ba'neban San ristobaltzaz, bultzada barria bialdu daustie zeozergaz lengoa ugaritze-eta ara emen zelan eratuta daukien biotz beraz maite daben baselizaren bide zuzena, gaurkotasun edobarri-zaleak eta guztizko barrizale ezti-ranak elkarrenganak begirapen-rik andienagaz.

Aldi onetan txindi edo dirubarik etxetik urtuteak bildurra emoten dausku, eta urrengo egunari arpe-gia emoteko zakeltximur ogeratu-teak loa galtzen dausku; beraz, txi-ñak bear atarako eta onetarako, guztirado. San Kristobal baselizak be bere apainketa, konponketa naiz beste bearrizan batzuetarako, eta eskerrak bertaratuten diran eskuza-balai zerbaiten jabe da, bañan abadeak ezta ezertako zer ikusirik diru onegaz, urte batean batzuk, bestean beste batzuk, eleiztarrak dira eginbear guztien arduradun. Beraz; eztagiala iñork uste eleizan eta eleizarako batzen dan dirua apaizak eroaten dauanik kolkoan artuta.

Orainarte eta oraindiko be txadon edo eleiza asko dira izlaritoki-dun diranak eta emen be ba-zan bat. Barrizaleak kendu egin bear zala, bañan, exetzkoe be ba-egozan eta... zer? Alkarri musturrak apur-tu? Bai, zereko zera. Auteskun, botaziñoa egin zan, batzuk ezkerre-ara, beste batzuk eskumara egiñik eta txapelokerren bearrizan barik; barrizaleak izan ziran garraile, irabazle, eta galtzaleen arpegietan ezan ikusi illuntasunik. Eta orain argitu dagidan asieratik argitu nai izan dotana.

Egunero ikusi edo entzuten do-gu teleikuskin, irratia, radioetan eta izparringietan itz alderdun DEMO-CRACIA. Bañan oraintxe be jarraituko ba'gendu gure arbaso, aurretiko-koen bideetatik, eta lege ta oitura zar asko biztuko ba'genduz, Euskal-lerria izango leiteke benetako demokraziaren abi bakarra, antxiña baten zana. Beste guztia guzur nar-

ru lodia, eta begiak ondo zabalduta jokauten ba'dogu errialde eskoren-tzat eredu ixan geintez. Irakurri daigun aspertubarik, eta gaur ez'pada biger ikusi eta jakingo dogu zein oitura adier eta baketsuen jabe ziran gorriak eta zuriak sortu aur-retiko guraso zar Euskaldunak.

Atxuri'ko geldokian, estaxiñoan nengoan eta lau-bost gizonezko eus-ker añarri ebenla eztabaida gogor-rean; ni ostera belarri zorrotz. La-sarte ausunean bixi diran lekaiame, mojakaz ezegozan pozik, eta erdien-tzun nebana egia ba'da, laztanka baño aginka egiteko gertuago nago neu be. Lekaiame oneik euren oitu-rari jarraiturik, eta ugel, gurutz, agurtza-zenbaki edo errosarioak so-ñean eta agirian dabezela zerutar irudiak ei dira, bañan beñola Ame-riketara ondasun billa joan ziran Europa'r katolikuen jokaeran bat be euraiaz dabe. Areik gurutz eta ezpata eskuan, gogortada asko bio-tzean; oneik ostera gurutza, itz leu-nak eta euskerea oinpean. Zer gaitz egin ete dautsie Euskalerririk? Zer kalte gizon agobaltzak erabiltzen da-ben itz zikiñik eztaukan euskera gozoak? Euraen ardurapeko neska-tik ikasleai zergaitik galerazo erri-oso batena dan izkuntza egiten? Landa onetan ezkara gorri ez zuri, Euskaldunak gara eta ezbear latz bat lez nabaitu, sentidu bearra do-gu guztiok.

Orain dela berrogei urte be ma-kurkeri bardiñeko eta marista ize-neko irakasle euskaldunak izan zi-ran Yurre onetan. Noizarte jarrai-tuko ete dabe eleix eta aingeru usa-ñez ezita dagozan «zeruko» seme-alaba oneik erriaren ikurriñik gure-rantzitsuen zapuztuten? Eta gure aldetik noiz artuko ete dogu azpi-keri oneikri agin zorrotzak erakus-teko erabagi sendo bat? Geuk do-gu erantzuna, Yurre.

ERROTZAK

Aldi labur baten barruan Jauna'ren deiari erantzunik iru Euskaldun izan dira betikotasunera juan diran-ak. Olabarri'ko Eujeni, Gezala'ko Patxi Leon eta beko plaza'ko Kar-men (G. B.). Sendi atsekabetuak al-karturik otoi egin daigun iru il-dakoen alde Alguztidunak Bere etxean artu dagizan.

A. LANDAJUELA

GALDAKAO

MENDIGOIZALETZAZ

Ganguren mendigoizale taldiak igiri barri daben areto edo lokal'era bazkidiak eruateko asmoz, bertan giro pizka bat egiteko asmoz, mus txapelketa bat gertu dabe orain aste batzuk eta, ogeitiki gora bikota aurkituzten dira gogor jokautzen zeñiek geyagoka; lerro auek argita-ran urten baño lenago ia txapelketan nortsuk irabaziko daben ikusirik izango da.

Lenegotarako eztozu txarto aurkituzten bazkidiak batzartutze-ko batzordien asmakizun ori, mus txapelketa ori, ze, zelan edo alan be-rotasuna emon biar yakolako batzautokial, bañan, bildur gara ardan-gela (taberna) uzain larregi artuko ete-daben areto onek.

Bazkidiak eta batesbere mendiza-le gaztedia toki ortara etortzen oi-tutze-ko, beste era egokiak be ba'di-ra mendiaz zer-ikusirik daukatenak; mentsak edo pelikulak, diaposetiba esaten dautsen argazki erakutsike-raz batera ta abar da abar, idazte-gitegi apain bat be elitzake txarto egongo bertaratutzen garenok ale-gindu gaitzen geure jakintza labur-rak landuten. Edozer, ardangele uzain larregi izan ezik.

—Ilia onen 17'gn. gure mendigoizaliak gertuta, ibilketa neurtu edo marxa erregulada txiki bat, eta, po-lito baten ospatu zan, ain bat baz-kide ta erriko adizkidek alde artu-ta, batesbere gaitetxuak. Ederto neska-mutilak!

ERIJOTZA:

Ilia onen 14'gn, eleiza gogo-jaur-kuneta, ejerzioatan aurkitutzen da-la ilan Uriarte'tar Gotzone (Angel-es), Gizarte'tar Bitor'en emaztia, irurogei-ta bat urtedun dala. Goyan Bego andera zintzoa.

JAYOTZA

Epaila'n 17'gn. etorri yake ludi'ra, Mundura, ezkontzako lenengo seme eder bat Galarza'tar Kepa eta Pe-tralanda'tar Miren-Garbiñe senar-emazte gazte euzkeltzaleak. Eta ja-kiña, ugatzaukeran, bautizukeran lker euzkel izen bikaña ipiñi dautse: Ez izena bakarrik, uste dogu azi ta ezi be benetako euzkeldun jatorra lez egingo dabela euran seme kutu-na bai Kepa'k eta bai Miren-Garbi-ñe'k, euzkotar onak orixe egin biar dabelako beti. Gure zori onak ZE-RUKO ARGIA'ren bitartez.

«KABIA»

Izen labur bañan zerbait baño gei-ago esan gure daben orregez argi-talduten dabe Bengoetxe auzotegi-ko kistar ekintzakuak an Zelayeta'tar otzon buru dabela, aldizkaritxu bat, auzotegi andi ortako izpar ja-kingarritaz beterik, euzkeraz da er-deraz idatzi-ta. Ba'darkaz, azkenen-gu zenbakian, beren orri-aldiatak, idazlan jakin'garriak, batesbere auzokidiantzat, eta, oien artian pozez irakurri dogo Zaballa'tar J. A.'k euz-keraz idatzi'tako lantxu bat. Gazte euzkeltzale jatorrak lenengoz idatzi daben idazlantxu orrek ba'dau ma-miña ta zentzuna, esan gintzake bi-jotzaz da burubaz idatzita dagola: orregaitik poztu gera geiago be, ikusten dogulako «yaza» daukela euzkeraz idatziteko.

Jarrai ba Zaballa, adizkide zintzua, asi zaren euzko lan ortan, bañan me-zesez, alegindu euzkera motrollua ez erabiltzen, orretarako euzko izte-gi ederrak daukaguz-da.

Beste lan ederrik asko be egiten dabilzikigu euzkeran alde, Zelayeta apaiz jauna, bañan, beste egun ba-ten, asti geiagotaz, idatziko dogu orretzaz, merezi dabe-ta.

BASA-JAUN

INALURRETA'K

ARRANTZALEEN GORABERAK

Egoaldeko Euskalerrian 12.511 arrantzale ditugu

Sarri askotan, arrantzaleen bizi-modu gogorraren baldintzak etortzen zaizkit gogora. Bizimodu onek antz aundia dauko gaur baseritarren bizimoduagaz.

Oraintsu egin det lan bat Camara de Comercio'rentzat. Lan ortan azaldu det arrantzaleen egungo egoera eta lan orren bitartez sartu naz pixka bat arrantzaleen arazotan, arrantzaleen munduan.

Emen, egoaldeko Euskalerrian, 12.511 arrantzale ditugu. 5.650 arrantzale Bizkaian eta 6.861 Gipuzkoan. Langille oiek, gutxienez, beste 12.000 bizilagunari lana ematen dute eta orrela bada, 24.000 langillek erabiltzen dute itxasoaren produktua: arraiña, egoaldeko Euskalerrian.

Iparaldeko Euskalerrian ere aibat arrantzale bizi dira, baiña aien bizimodua ez goaz aitazten gaur.

Udaberrian asten da kostera aundiena, antxoarena. Antxoaren aroa eldutzen danean, epailla erdian, itxasontzi asko irtetzen dira itxasora, arrain ori billa. Joanaldia Bordel inguruetaraño izaten da, Arkaxon alderiaño, itxoea andik etortzen dalako.

Itxasontziak 16 lagun daramate eta bokartea arrapatzen dutenean euren kaiera itzultzen dira zamea saltzeko bereala eta saldu ezkerro, berriz doaz itxasontziak arrain gei-ago billa.

Arrapatzen dan arrain geiena fabrikeetara joaten da, konserbak egiteko eta fabrika oiek erosten ez dutena etxeetan jaten da.

Jateko saltzen dan bokartea oso osorik saltzen da eta gero sukaldetan burua eta tripa kenduta ego-sita edo erreta ipintzen da. Bokarteagaz egiten diran janariak gozogo-zaok dira, arraiñ urdiña izan arren.

Arrain urdiñagaz egiten diran janariak gozoak ba-dera, nolakoak izango ote dira arrain zuriakin egiten diranak. Janari oieri «bocciata di cardinale» deritzate, beraz, aberatsarentzat bakarrik.

Baiña orraitio, oraindik, bear duten zabalkundea ez daukate arrantzaleen produktoak, oraindik, lurralde askok ez daukate arraiñ jaterik.

Arrantzalanaren ostopo aundiena saltzean dago, ondo saltzea da arazo aundiena, Arraiñak ondo saltzea garrantzia aundia dauko.

EUSKALERRIKO ARRANTZALANAREN ZENBAKIAK, 1966'KO URTEA (Tm.)

KAIKAK	
Pasai	34.694
Donosti	7.799
Zumaia	9.520
Ondarru	13.721
Lekeitio	3.750
Elantxobe	445
Bermeo	14.530
Bilbao	2.613

Guztiz ... 87.072

Egungo ekonomiaren egoeran salerostearen egitura k dira beñien,

egitamu egokiak esan nai degu, salerostearen era onak, ez besteak.

Salerostearen artu-emanak bidezkoak ez ba-dera, eta zoritxarrez, askotan orixe gertatzen da, artu-eman onetan, erosleak bakarrik dira nagusi, auda, erosleak eskeintzen dutena ontzat artu bear, bestela arrapatuko arraiña galduko litzake, ba, bizitza laburreko gizaki bat izanik ezin leike gorde baldintza egokiak etorriko diralakoa.

Orra or untze aundiena eta orregaitik, or ezarri bear de'u gure zain-tze aundienak.

S. LARREA

Larrea'ko Andre Maria'ren Koroatzea

Jai aundiak dituzte aurten Bizkaia aldean, Larrea'ko Andre Maria bide dala. Erroma'tik artu dabe beren Ama koroatzeko baimena ta Bagillaren 23'an (Garagarrillaren 23'an), aurten izango dabe azkean elizkizun goreneko ori.

Gertakizun nagusi inguru, beste jaialdi ederrak antolatu dira ta oien artean, euskeraz eta erderazko Olerki ta Itz Lauzko Txapelketak asmatu dituzte. Leiaketa orretan nagusi gelditzen diranak saritzeko egingo dira.

LORE-JOKOAK

Esan dezagun aurrena, LARREA edo LARRA'ko Karmeldarren Kontentua, Zornotza aldean, (Amorebieta aldean) dagoela. Leku zelai eta belardi zoragarri baten erdian arkitzen da Prailletxe au. Karmen'go Ama lendarik zuten bere elizan tokirik nagusienean jarria; baiña aurten Ama Zeruko bere Erregin Koroiaz jaso nai dute, Bizkaia alde aretan lendarik dakarren Amatasuna goraltzeko.

Ona emen LORE JOKOETAKO gaiak eta sariak nolakoak izango diran: EUSKERAZ:

1) BEREZKO LOREA, Larra'ko komentua ta Karmen'go Amaren Koroatzea gai dauala, egindako neurtitzik biribillena. Saria: 8.000 pezeta.

2) KOROILARROSA, gizaldi ontan Larra'ko komentuan azi ta berton Karmen'go Amaren oiñetan profesa egin izan daben 2.800 karmeldar gazteei buruz, bertsolari tankeran osatutako lanik ederrenari, bi sari: lenengoa, 4.000 pezeta-koa ta bigarrena, 2.000 pezeta-koa. ERDERAZ-BEREZKO LOREA,

ALFABETATZE - Talde baten lanak

« Euskaldunen euskal kulturak piztuko gaitu »

Gure lankide A. Apat-Etxebarne'ren artikulo au, "Diario de Navarra" delakoaren euskal orrian berriki argitaratua, eman nai degu; giputz-talde baten laudorioak egiten dituelako, beste berri jakingarrien artean.

Alfabetaze ele bitxi horrek zer erran nai duen? Euskaraz analfabeto direneri irakurtzen erakastea.

Bi urte hoketan Nafarroako bazterretara dira euskarazko ORRI hok edatzen, dudarik gabe: batzuek galde egiten dute alabainan; eskuratzen dituztenen artean zenbat euskaldunek irakurtzen edo leitzen ote duten euskal ORRI honen artikulo bat edo beste? —Bera hartzen dutenentarik erdiak irakurle balira, kontent gindezkela nago—. Baina egia osoa errateko, erru guztia ez dute euskaldunek: Eskolategietan, egundainotik ezdielakoz euskarazko ipuin edo kanta bat irakurtzera erakatsi. Dotriñaz landa.

Uts hau betetzeko edo zuzentzeko asmoarekin, abiatu dira gazte bular-tsu batzu herri horietan barna, giputz herri zenbeitetan oraindiano. Gazte euskalzale horiek, EUSKALTZAINDIA'ren babesean, iada kurritu dituzte amar edo amabost herri, bakoitzean dozena bat edo bi horondate oneko gazte euskalzale bilduz, irakurtzen ikasi nai dutenak: euskaraz irakurtzen, jakina.

Irakurtzen edo leitzen ikasteko, arratsalde oro biltzen dira parrokiaren meneko Barne horietako batean, eta euskal liburu edo irakurgai errez bat hartuz (Euskal Idazleen Lorategia. —Carmelo Echenagusia. — Seminario de DERIO. —Vizcaya—. Prosistas guipuzcoanos). leitzera txoitik saiatzen dira, beren buru edo gidariarekin batera.

Echenagusia jaunaren ANTOLOGIA hori liburu atsegiña da, buruakin moldatua, gogotik irakurtzen dena burutik burura: giputz autore zaar obere-reenen zatiak dakartziena, AGIRRE Asteasuko, ITURRIAGA, Gregorio ARRIUE, LARDIZABAL (Testamentu zar eta berrico Condaira), MENDIBURU, AGUIRRE Txomin (Garoa) IRAZUSTA (Joanixio), OXIRE (Meza-bezperak), Itxaropena Argitaldaria publikatu EUSKALERRIKO lpuñiak, eta beste halakoenak. Nafarroako gure herri horietako gazteek euskaraz irakurtzen jakin nai ote dute?

Euskaldunen euskara-jakinduri gabeak galdu gaitu joan diren mende-tan; euskaldunen euskal kulturak piztuko gaitu. Pentsa zein bizi egonen zen egun gure izkuntza. NAFARROA-ko erregeek, XII'garren mende hartako ANTSO azkarra, ANTSO zuhurra eta ANTSO haundiak (Sancho el Fuerte, Sancho el Sabio, Sancho el Mayor) euskaraz, iada horduko nafar guztien mintzairan, publikatu balituzkete beren Ordenak, Aginduak eta Legeak: Cataluñako JAIME el Conquistador, Pedro IV el del Puñalet eta besteek egin zuten bezala, catalanez. Gaur euskara idatzia (Nafarrokoa) gauza arronta izanen litzake euskaldun guztiendako: eta gainera etzen bere iturburuko batasun hartatik ainbeste bereizi, ez zatitu eta ez pikortu izanen. Euskaldun gazteek, laster eta errez euskaraz irakurtzen ezpadakite, liburuak izkiriatzeko eta Aldizkariak argitaratzeko nekeak eta izerdiak, debalde izanen dira.

Euskal Eskolekin batera, ALFABETATZE talde horren lanak eta nekeak baitaezpadakoenak dira eskualdungoaren bizkortzeko. Nafarroako zenbeit berrietan asi nai omen da Alfabetatze lan hau gazteen artean: klase horiek emateko, itzal oneko toki bat, herriko Eskolategia izanen litzakela nago: Inspektoreak erreztasunak emanen lituke, aurren euskara-klase zenbaitetarako eman dituen bezala.

Euskaldun mutiko eta neskatza zenbeit Letretara zaletzen bagenituzke, Eskolategietako Maisu-tokiak Konkursora ateratzen diranean, ez gindeke ain eskas eta murriz.

A. APAT ECHEBARNE

ADIGARRIAK: ele bitxi=hitz arraro. Lada=ia=(casi). Barne=tegi=(saloi). Iturburu=(origen). Pikortu=(atomizar). Alfabetatze=(alfabetización). Baitaezpadakoenak=(los más indispensables). Eskualdungoa=(vasquidad)=euskaltasuna. Eskolategia=eskola=ikastola. Murriz=(pe-lado)=(desprovisto)=(mezquino).

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ESNE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAÑA, GURINA TA ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

MARGO EDERDUN

ENZIKLOPEDIAN

Amabost liburu ederretan, euskal neska-mutillentzat agertuko diran liburuak.

FINANCIERA COMERCIAL DEL LIBRO

Iparraguirre, 20 entresuelo

DONOSTIAN.

Mundu biribilla ALBISTERIK ONENA

Margo ederdun enziklopedia

Gipuzkoa'n badegu erri bat, Garizuma garaian lan aundi batean sartua izaten dana. Aste Santurako, antzerki zoragarri bat ikasten. Urte askotan egin dute bertako zar eta gazteak alkar arturik, ia laro-gei bat lagunek alkar arturik.

Zubikarai jaunak idatzi eta Altu-na'tar Jose Mari'ren abestiak dituan "JAUNAREN BIDEETAN" antzerki edo Pasio irudi auek ikus-teko suertea izan degunok, arrituak gelditu gera. Oraindik gogoratzen zait erri ortako eta danok ezagut-zen degun idazlari ospetsu batek esan zuana jakin zunean bere erri-tarrak Donosti'ko antzoki batean egin bear zutela:

—"Bañan, zertara datozen bai ote dakite auek?"

Ala ta guztiz ere, eta ixil-antzean ikusi zun goizean antzerki ori, ta arratsaldeko saiora berriro joan, arriturik ain zoragarri lan egiten zuten bere erriarrakin. Bañan ori ez da guztia. Idazlari ospetsu ori, bere erriarrak laguntzen ibilli zan atsaldela guztian, trasteak aruntz ta onuntz zituala.

Bañan negargarria; Aurten ez da izango Pasio antzerkirik!

Zuk ere, irakurle maite, nik bezelaxe galdera bat egingo dezu: "Bañan zergatik?"

Zenak dakil Ainbat gauz gerta-tzen dira oinbeste alkarrekin bil-tzen diranean...

Zorioneke erri maitea

Ezazu beintzat lo artu,
Aurtengo ez bada urrengorako
Benetan zaite indartu!
Zure lan ori ikusi dunak
Zu beti zaitu goratu.
Ta ikusi ez dunak nai baluteke
Zure indarrak neurtu.
Lengo urtean ikusi zuan
Tolosa erriai galdetu.

Aretxabaleta ta Hernani gelditu zaizkigu aurren Gipuzkoa'ko osti-kolarien txapeldun. Biak oso go-gor egin dute beren taldetan ta poz-pozik zorionak ematen dizkiegu.

Sasoiz gañezka diran bi talde auen ondoren Legazpi'ko "Ilintxa" eta Tolosa gelditu dira, ta orain az-kenik, nor txapeldun dan jakin de-zagun lau talde auen artean erabaki bear dute.

Nor izango ote degu nagusi?
Lau erri auen pozaren ondoan bai oker gelditu dirala Ondarra al-dekoak. Nolatan baña ain denbo-ra gutxian, ortain bera joan?

Hernani eta Tolosa ez baña Besteak ditut ikusi,
Ta azken burrukan duarik gabe
Ez dira izango igesi.
Txalotutzean lau talde auek
Danontzat da zer ikasi

Ta azkenean izan dedilla
Beti onena nagusi.

Rohdesia eta Ingalterra artean gogortzen dijoa asarrea egunetik-egunera. Ia 1965'garren urtearen Azaroan, Ingalterra'ren baimenik gabe askatasuna artu zuan ezkeroz-tik Rohdesia'k, Ian Smith buru zu-ela, beren arteko lokarria indar aundiz tiratuta zegoan, bañan orain, askenean, iskanbilla aundiak sortu dira eta esan liteke beren arteko artu-emanak bukatu dirala.

Naiz da ingles erregiñak, rodesi-tarrak alegiñean eskatu ez iltzeko beren mende zituzten gizonezko beltz batzuek, ez dute nai izan ezer jakiterik eta ito dituzte.

Esan liteke Ian Smith jaunak, in-gles erregiñari burruka egiñaz be-zela egin duala...

Bai ote zuten ito dituzten oiek, oinbesteko errurik?

Bai aldu gizonak eskubiderik bes-te batzuei bizia kentzeko?

Nora goaz bide ontatik?

Mundu ontako guztioi, Jaunak Eman zigun agindua

Azken aparin arkitzen zala Bere lagunez bildua:

"Maite zazute nik bezelaxe Dezuten lagun urkuak".

Bañan ala're ordu ezkeror Agindu au da galdua.

Denbora asko ez dala "boxeo" burruka egiñak dira Griffith eta Benvenuti'k erdiko pixuan mundu-ko txapelketarako. Izugarrizko zir-ti-zartak alkarri eman ondoren ita-litar Benvenuti gelditu zan naga-si.

Bereala, burruka auek prestatzen ibiltzen diranak egin diote eskein-tza italiarrari, bere txapelduntza be-rriro jokatzegatik, oraingo onetan kubatar baten aurka. Eman nai di-kiote eun ta berrogei ta amar milla dolar.

Bada dirua, alajaña! Muturreko batzuek gora-bera...

Garai auetan euskaldun Uzkudun izan bazan, ziur nago diru naikoa aterako zuala.

Diru pixkabat gordetzen badu
Bizi leike lasai asko,
Begiraturik diru orreri
Ez bakarrikan gaurko.
Burruka auek bukatutzean
Ondo bizi izateko,
Bestela ori Klai bezelaxe
Egingo zaigu galduko.

Bilbao'ko makina perian neronek
ikusia: Lantegi txiki bateko tresna
batzuek ikusten amarikatar batzuek

eta gutxi gora-bera amabi milla du-ro balio duan tresna bategatik, eu-neko ogei peseta merkeagoan erosi nai.

Ezer ez! Kontuak ondo ateratzen badituzte, amabi milla pesta gutxia-goan erosi nai.

Ez dakit saldu zutenik batere, bañan dudik ez dago, ori egin ez-keror beren irabazia igesi zutela. Ta saldu gabe berriz...

Iritxi bat da, bañan ez det uste saltze aundirik izan danik urte on-tan. Ta ori orrela izanik, zeñentzat ari gera lanean?

Nai dezala Jaun maiteak, pixka-bat mogitzen azi dedilla eguneroko ogia irabazteko lanal

Asmo guztiak peri onetan
Jarritako lantegiak
Iruditzen zait triste dirala
Etxe-aldera etorriak,
Geienak beintzat bete gabarik
Dituztelako naiak;
Zoritzarreen geientsuenak
Dira diruan goziak,
An jende asko izanagatik
Bakarrik bete begiak.

Aurten Mejiko'n izango dan "Olimpiada" ortarako, asarrean di-ra nazio batzuek Aprika be-aldeak baimena dualako bertan nai badu parte artu. Onekin artu-eman aun-dirik ez dutenak, asarre dira benetan eta oien artean Rusia ere.

Jolasari bakarrik ez diote begira-tzen nazio batzuek eta bein politi-ka azaldu ezkeror, danok dakigu zer gertatu oi dan.

Alegiñean dabiltz jolas auek era-tzen dituztenak, aztu ditzaten na-zio arteko artu-emanak eta danak bildu ditezten Mejiko'n. Bestela, du-dik ez dago onenetako batzuek joan gabe geldituko dirala.

Nazio batzuk danen gañetik
Dute beti politika,
Orregatikan mundu onetan
Sortzen zaigula burruka;
Gauz guztietan izanik danok
Ikusi eziña gañezka,
Ta "Olimpiada" oraingo ontan
Ikusten da gain-beraka.

Ta, beste bat arte agurtzen zai-tut nere biotzeko lagun irakurle!

Udaberrian sarrera ontan
Loretzen dira zugaizak,
Mendi ta zelai zoragarriak
Alaiturikan biotzak.
Euskal-erria poztua bai du
Udaberrien jaiotzak!
Zorioneko izan zatela
Bai zuri eta bai beltzak.

GAIZTOA

EUSKAL ERRIETATIK

SORALUZE (PLASENTZI)

EUSKAL LIBURUAK

Aste batzuek aurrerago esaten genduan, Erriko Liburutegiko eus-kal idaztien zerrenda ematerakoan, euskal idaztiak ugaritzeko asmoak zeudela. Asmo oye egi biurtzen di-joaz. Euskal liburu pilloa artu da... erri barruan inork beatzik mugitu gabe. Gure erriko berrien irakurle bat gure txirotasunean konturatuz izan da saritu gaituna.

Zerutik eroriak bezela elduta-koak zazpi auetek dira: Txomin Agirre'ren ONDARRAK (Garoa ta Kresala'ren egillea, nor ez du esa-gutzen?), Kirikiño'ren ABARRAK; XABIETXO L. Mendizabal'en li-buru polita A. Onaandia'k bizkaye-ra aldatua; BERGILI'REN IDAZ-LANAK OSORIK Ibiñagabeitia'tar Andimak eta A. Onaandia'k latera-tik euskerara itzulia; A. Onaandia'ren ENBEITA OLESKARIA, GEL-DI TA ITSU ta GURE BERTSO-LARIAK. Azken idazti onetatik A. Onaandia'k igazko urtean AGIRRE SARIA jaso zuan, eta ZERUKO ARGIA'k gai onen berri eman zuan.

Nor izan da emallea? galdetuko dezute. A. ONAINDIA bere izan da emallea.

EUSKAL IKASTAROAK

Irurogei ta amasei ikasle biltzen

dira neska ta mutil. Amasei mutil ta gañerontzekoak (irurogei) neska gazteak geyenak. Ikusten dezuten bezela, neskek askoz ere geyago di-ra ta au ezaupide ederra da.

ABES-BAZKUNAN NAYAK.

Urretxua'ko elizkizunari buruz azaldu genduzan lerroak irakurri ta gero, Abes-bazkuneko gizon bat-zuek etorri zaizkigu esanaz: Be-rak, abeslariak, egin bear diran sa-yoak edo gertakizunak egiteko ger-tu daudela, meza ta elizkizunak euskeraz abesteko, eta guri eska-tzen digute ZERUKO ARGIA'n degun txokoa gai au azaltzeko.

Guk azaldu arren zuen naya nai-koa ez dala usten degu, ta beste bi-de batetik eskaera egin bearra da-goala. Alegia, Abes-bazkunaren ize-nean gizon talde bat aukeratu ta gure Erretore jaunarekin aurrez-aurre itz egin bear da. Era orretan zerbait iritxiko dan ustean geldi-tzen gera. Aurrera bai!

ERIoTZA

Ill onen 21-an gure endore jaun izan zan Iriondo'tar Pedro M.^a il-zan (G. B.). Artu beza bere sen-diak gure samin-agurrik beroena.

KARAKATE

ERRENDERI

GARAIPEN BEREZIA

«Ereintza»'koak konten egon leiz-ke. Gurenda aundiagorik ezin leike lortu. San Jase eguneko jaialdiaz mintzo gera. Era guzietako garaipe-na. Antzokia, leporaño, jendea sar-tu naiean eta sarrerik ez. Arte al-detik berriz jaia goi mallakoa be-netan.

Asiera eman bezela, lenen bertso-lariak aipatuko ditugu. Azpillaga ta Lopategi jator egon ziran, ipiñi ziz-kioten gaieri zintzo erantzunaz. Jendeak asko txalotu zitun.

«Karnaba» zortzikotea. ¡Jaunak, txapela kendu bearra dago! Ori dek abestea! Barai entzundakoa ez gi-ñan batere arritu Gazteiz'en lenen-go saria irabazteaz. Bai, Inaki Goñi ta bere lagunak gogotik lan egiñak dira malla ortara iristeko. Orrela jarraitzen ba-dute, «Karnaba» otxo-tea'ren izena ondo aidatua izango da Euskal-Erri ta kanpoetan. ¡Zo-riónak!

Beste ustegabekoa edo sorpresa, «Ereintza»'ko txistulariekin eraman genun. Auben aurrean ere txapela kendu bearra dago! Aurreratze gaitza egin dute mutilak auek. Eskeñi ziguten konziertoa etzan nolanai-koa izan. Zuek ere latz lan egiñak zerate eta lanaren ordaña izan de-zute. Alameda zinema'n bildu ziran guztiak ao batez goralmenak zituz-ten zuentzat. ¡Zorionak!

Ondoren, Erramon Beraza gaztea izan genun bere gitarra'ekin. Eta benetan esan bear degu. Asko gus-tatu zitzaigun. Mutiko onek, bide ortatik jarraitzen ba-du, etorkizun aundia dauka eta asko poztuko ge-ra goi-goien ikustea. Argotia anai-arrebak ezagunak genitun, bañan, Madalen-jaietan bezela oso atsegin izan zitzaizkigun. Ondarrutar biko-te au adiña'rekin batera gora dijoa, euren abesteko goxotasun ori bai gustoko jendeari.

Eta aurkezleaz zer esango degu? Gure Xabier'ek jatorrasko bete zue-la bere lana. ¡Bejondakela!

Beraz, bukatzeko, ¡zorionak guz-tiei!, eratzalle, aurkezle ta artistei eta ez dedilla azkeneko jaialdia izan. Aurrera jarraitu bear da.

ERESI-YAKINTZA ELKARTEA

«Kultura Musikal»'ekoak batzor-de berria aukeratu dute: Lendakari, Juan Hernandez; ordeko, Pedro Li-zardi; idazkari, Juan M. Intziarte; ordeko, Xabier Olaskoaga; diruzai, Migel Nogues; ordeko, Ramon Olai-zola; bokal edo aoko, Manuel Go-rostola, Julian Egurrola ta Manuel Celeiro. Euskal eresi alde ere lan egingo duten itxaropena degu.

MENDIRA ZERTARA?

Gure baserritarrak esarre dira, eta arrazoi ere ba-dute. Euren bu-ruak mendizale egiten dituzten bat-zuek (ez gitazkoak) goiza pasatze-ra irten, loretan dauden zugaizt-adarrak moztu eta ¡kaxo motelli!, lasai, eurenak ba-lira bezela kalera ekartzen dituzte. Ez dira kontura-tzen zugaizt jabeari eta zugaiztari berari zer kalte egiten dioten. ¡Er-respeto pixka bat, mendira bai, ba-ñan besterenik ezer ikutu gabe!

ANARBE

ONDARRABI

EUSKERA EZ DA BEARREKO

Gipuzkoa'ko Aureski Kutxa'k Irun'en lagun baten bearra du ta ortarako nor geiagoka iragarri du.

Ta jarri dituan baldintza edo kondizietan ez du euskerarik eskatzen.

Orain asko ez dala Ondarrabia'n ere norgeiagoka berdiña egin zuan; baiña emen euskera jakitea bearre-koa zala jakiten eman zuan. Txa-loak ordukoari.

Baiña ez oraingo jokabideari; ta ez gutxiagorik ere.

Irun'en ere baserritar zarren artean erdera gutxi dakiten asko di-ra. Beraz bearrekoa deritzaigu eus-kaldun baserritarren dirurik geien biltzen dan aureski kutxan bertako langille ta kontulariak euskera jakitea.

Baiña ez da au guzia. Baserritar zarrek erderaz ez jakitea ez da euskeraren errazoi guzia. Euskaldun guziok gaztelar izkuntza ongi jakitea eltzen geranean ere euskerak izango ditu errazoirik geien, ezagu-tzen ez ba zaizkio ere bereak izan-go dira eskubiderik nagusienak. Euskal Erria'ren berezko eta orain arte betiko izkuntza euskera izan dalako, euskaldun izatea asko eus-dera bera dalako.

Ez sinistekoa da guk ez jakiñok toki oietako buru diran gizon ar-gieri egi ta errazoi abek oraindik esan bearra egotea.

KAMINAZPI

IDOIA GARMENDIA-REN DISKO BERRIA

Kattalin, ez aztu ni
Kattalin, nitaz gogoratu.
Kattalin, esaidazu berriz
Kattalin, «zurea naiz beti».

Idoia Garmendia-ren bigarren diska atera berria degu. Bertan, lau abesti polit: «Koblakari», «Kattalin», «Agotea» eta «Txano gorritxo», Euskalerrian, diskoan jarri baño len, Idoia-ren abots garbia bidez adituak dauzkagunak.

Idoia, emeretzi urteko neskatx ille-oria, lanean arkitu degu. Beste abesti zaarreko iru damatxoaren gixaz, Donostia'n dendari. Bi egunetik bein, Bayonara edo Biarritz'a joaten da gure abeslaria bere antzea edertzeraz ikaskizun bereziak. Bidasoaren beste aldean erakusten dun maixu on baten bidez, ari da Idoia bere abes-karrera egiten. Beraz, bi lan egiten ditu: bat abesketak eskatzen dizkion lanak eta bestea, gañera, esan degun bezela.

1964 garren urtean asi zan antzerkietan eta irratian abesten beste lagun batekin. Lagun ura, Loli Erki-zia, Ingalaterra'ra joana da. 1965'garrenean atera zuten biak alkarrekin lenbiziko diskoa, «Idoia eta Loli» izenekoa. An tinkatutako abestiak gogoan dauzkagu: «Maitetxo», «Negu garra», «Itxas mutilla», «Oklahoma» eta «Jack de Minuit». Orduntxetik asi ziran abesten zituen itzak berak egiten. Orain bakarrik gelditu ezker, doñuak ere Idoiak berak egiten ditu. Eta baita ere bere amak. Alabaren iritzian, amak eman zion egitako bultzaldia, guk orain ezagutzen degun Idoia-ren bide ortan. «Kastatik, kondia».

Eta, dionez, geroko ere gelditzen zaio lan ederra, euskal abesti zaar-rak jarri bai-nai ditu, beste diskoetan... Idoia Garmendia-ren asmoa euskera zabaltzea da. Euskal abestiak beste edozein eritako abestiak aña izan ditezten, batez ere euskal gazteentzat.

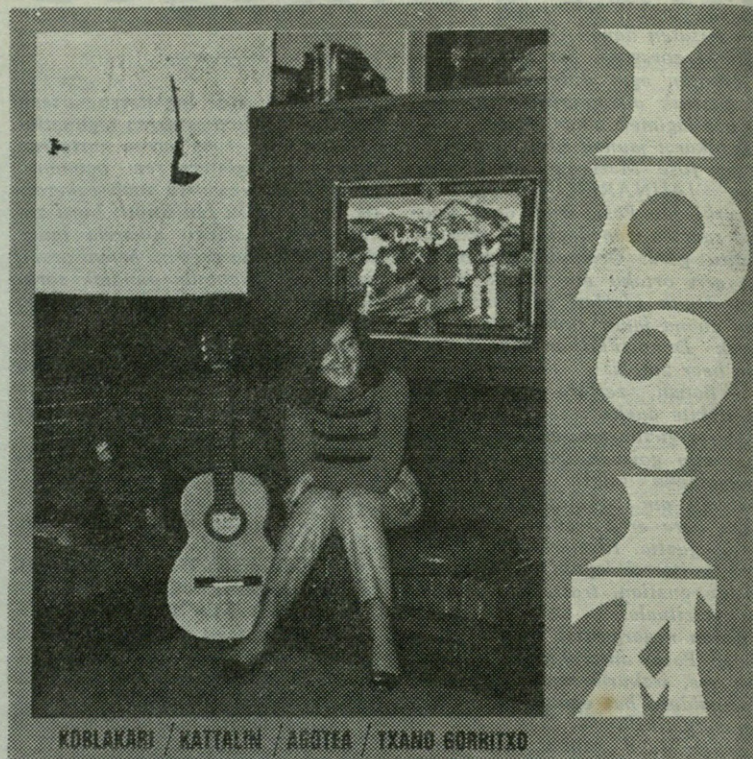
Idoia, bera ye-ye ez dala dio. Bere abestiak melodia bidez egiafiak dirala eta ye-ye-tasunak, ez ba dira kategori aundikoak, ez duela balio.

Orañ orduak oso beteak dauzka, egunero, egunero. Laister bukatuko du bere Abes-karrera, «Cote-Basque»-ko Konserbatorioan. Noizbait ezkonduko da —aukeratua dauka zeinekin— naiz bere «Fans»-ak pixkan bat asarretu... Eta orduan ere abesten jaraitzekoa omen da. Zergatik ez? Abeslariaren lana gogorra da. Baño Euskalerria ez da aundigia eta, inguru guzietara irixteko eran ibilli leikela dirudi.

Idoia abesten asi zanean ez omen zuan Labegeri besterik ezagutzen, diskoak egiten eta zebillenik. Baten bat ba omen zan baño berak, batxillera oraindik bukatzeko zeukan neskattilla arrek, Euskalerriari eta bere amari bakarrik begiratuaz eman zitun lenbiziko pausoak.

Orain danok ezagutzen degu. Aurera, Idoia!

M. J.'k

“IRURA” raketistari zillarrezko deporte-medalla

Zazpi millatik gora partidu jokatu ditu ogeita amar urtean

Beñ baño geiagotan, Zeru'ko Argia'n azaltzeko asmoz, galdekizuna egin nai izan diot Irura raketistari; beti, ordea, «gero, gero» esaten zidan. Zillarrezko medalla iditxi dula-ta gaur galdetu egin diot oraiñ ere ez? — «Orañ bai», erantzun dit, baño raketari buruz galde-

rak izatekotan, gañontzean, ez. Eta ala asi natzaio galdetzen.

—¿Nungoa zaitugu? — *Irura'n jaioa naiz. Ori dala-ta IRURA izen goitiz ezagutzen izan naute danak, baño Eladia Altuna Balerdi dira nere izen abizenak.*

—Dirudienez zu izan ziñan Tolo-sa inguru ontan lenengo raketista, ¿nola asi ziñan pelota jokueran ontan?

Gure ume-garaian izugarritzko zale-tasuna zan pelotarako Irura'n. Gure «Universidad» eleizpea edo zimitorioia zan eta antxe txandatzu danok: sasoiko, gazte ta umek, goiko ta bekoko, langille ta estudiantek, D. José Erretorea maixu gendula, pelotan aritzen giñan. ¡Amaika alpargata pare autsi ta oiñazpi-uratu egin genun!

Orañdik gogoan daukat gure erretore jauna, sotana-barrenak jaso ta patrika zulotik atera-ta, pelotan jo ta ke, ta partidu ondoren pelot-laguneri ardo ederra ematen.

—¿Eta profesional modura?

—Baño itz besterik gabe, nuan zure galderari erantzutera: egun batean, askotan bezela, kideko mutikoekin, zimitorioan, eskuz, jokatzan ari nitzala, jaun bat etorri zan (Villabona'ko Joan Olaso, gero jakin nuanez) eta puska batean begira egonda gero, «Madrid» frontoiko empresario zan Anabitarte jaunari itz egin zion eta onek bi raketa bializizkidan, aiekin pelotan egiteko esanaz. Andik urte betera edo probatu niñuten eta... Madril'era. «Madrid» pelota —lekuan, 1936 gn., otsailaren 2n. jokatu nuan lenengo partidua. Urte artan «Penalty» izena zuan deporte— asterokoak iru neska atzelari artean jokatzeko kopa bat ipiñi zuan —beste lagunak Jesusa ta Vitorina ziran? eta neri eman zidaten. Au izan zan nere lenengo kopa.

—¿Zu beti atzean jokatu al rera?

—Ez, asiera artan, aurrean jokatu nitzan, (nere 1.º partiduan atzelari Vitorina izan nuan) baño joa aundia neukala ta... beriala atzean jarri niñuten eta nere bizi guztian atzean jarraitu det.

—¿Pelota-leku askotan jokatu al zera?

—Esate baterako, Espaiñ'ko frontoi guztietan. Temporada osoak egin ditut:

Madrid'eko F. Iberia, Chiqui-jai, F. Madrid'en.

Barzelona'ko Chiqui-jai, F. Condal, F. Principal Palax'en.

Donosti'ko Gros'en. Salamanca'ko Tormes'en; eta partidu banaka batzuek: Iruña, Valentzia, Logroño, Sabadell'en.

—¿Kanpoa ez al zera jokatu?

—Kanpotako kontratu oso onak izan nitun, baño, ez nitzan atera; luzaro ama gaxo euki nuan; berak etzidan beñ ere itxas-aruntz joatea galerazi, baño igerri-igerri egiten nion etzula nai, entzute utsarekin pena aundia artzen zuala ta... gelditu egin bear.

Ama il beziñ laixter, ordea, Habana'ra joan nitzan, «Habana-Madrid» frontoian jokatzera, baño suerterik gabe; illabete batzuetara Kuba'ko matxinada sortu zan eta pozik etxeratu giñanian...

—¿Partidu asko jokatu al zera?

—Jo itzazu zapi millatik gora. Urte askoan 28 partidukin egon naiz; gero 25; ondoren 20.

—¿Gallurreko partiduren bat?

—Eskuz-eku: guretzat eta gurtiontzat onena zan Eibar'ko Toni' ren kontra jokatu nituanak. Madrid'eko Iberia'n irabazi egin nion nik, baño Barzelona'ko Palax'en arrek irabazi zidan. Desenpate —partidua Sabadell'en jokatu genuan eta txapeldun gelditu nitzan. Au izan zan —oker ez pa'nago— 1942 gn. urtean. Beste partidu famatua 1941 gar. urtean, Donosti'ko Gros'en, Zaldibar'ko Maritxu II kontra jokatu nuana izan zan. Au ere irabaztea suertatu zitzaidan.

—¿Partidu txarren bat?

—Baita ere: Toni'ren kontra Espaiñ'ko txapelketa, 1943 gn. jokatu ta galdu nuana. Anoeta'ko txikiak 5 tantokin utzi niñuanian.

Eta oraindik oraiñ Anoeta'ko ta Aizarna'ko txikien kontra Agus lagun nuala jokatu nuan partidua: 24 eta 20 geunden, 25'era, gu aurretik eta gurea bear zuan partidua... irabazi egin ziguten. ¡Ua pena nerea!

—¿Trofeo asko al daukazu?

—Batzuk: (eta bere etxeko jantokian ikusi ditudan batzuek jarriko ditut nik emen):

Frontón Iberia — Campeonato de Castilla — Raqueta individual — 1942.

Federación Nacional — Raqueta individual — Subcampeona — 1943.

IV Trofeo «Pueblo» — Torneo de Navidad — Frontón Madrid — año 1961.

VII Trofeo «Pueblo» — Torneo de Navidad — Frontón Madrid — año 1963.

Trofeo «Excmo. Ayuntamiento de Madrid» — Campeonato de Raqueta — 1966.

—¿Zuretzat pelotari onena raketaz zeñ izan da?

—Ez da erretxa esaten... onak ainbeste ezagutu izan ditut... nere lenengo denboran: Toni, Carmencita (a) La Bolche, Aureli, Vasquita, Maritxu I eta Maritxu II itzelarik eta aurrelarik, Nati, Gloriatxo, Karmenx, Julita, Agus etb. Orañ Anoeta'ko txikia, onena.

—¿Eta erabat etxeratzen al zera?

—31 urteetan pelotan jardun da gero, etxeratzeko ordua dala, nik uste. Naiz sorbaldan miña artu jokatzan, segitzeko asmo neukan, baño obeto pentsatu det eta jzer penal jendeak esatea naiago izan det, jordua zan! esatea baño. Eta orrela raketa uztea erabaki det. Gañera gatzetxoeri lekua egin bear zaie...

—¿Eta oraiñ zertara jo bear den?

—Dendatxoren bat?... lantegiren bat?... Auskalo... baño zer edo zer sortuko da.

—¿Eta neska — laguneri eta raketa zale diran guztieri zer edo zer esan nai al diezu?

—Eskerrik asko nekin beti izan duten begiramentuakin eta batez ere emendik eskerrak eman nai dizkiet zillarrezko deporte-medalla neri emateko eskatu ta lan egin duten ainbeste ta ainbeste adiskide leialeri eta «Pelota Vasca»-ko Federazio'ko Buru diranei. Danak ezin aitatu emen, baño oso gogoan ditut... ez dauzkat aztutzeko.

YODABE

